

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΦΩΤΟΕΙΔΗΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΠΟΣΜΑΝ

του Μαγκιντί Αμπντέλ-Ραχίμ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σύγχρονη Αθλητική Επικοινωνία Δημοσιογραφία και Φωτοειδησιογραφία» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου

ΣΠΑΡΤΗ 2023

Εγκεκριμένο από την επιτροπή:

Επιβλέπουσα: Παναγιώτα Αντωνοπούλου, Καθηγήτρια ΤΟΔΑ

2^ο Μέλος: Ευθαλία Χατζηγιάννη, Καθηγήτρια ΤΟΔΑ

3^ο Μέλος: Ουρανία Βρόντου, Καθηγήτρια ΤΟΔΑ

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 18 (Λόγοι και διαδικασία διαγραφής από το ΠΜΣ) του Κανονισμού Λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής μου Εργασίας (ΜΔΕ) δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από εφημερίδα ή περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Ημερομηνία: 17/11/2023

Ο Δηλών

Αμπντέλ-Ραχίμ Μαγκιντί

(Υπογραφή)

Copyright © Μαγκιντί Αμπντέλ-Ραχίμ, 2023
Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μαγκιντί Αμπντέλ-Ραχίμ: Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην υπόθεση Μποσμάν(Με την επίβλεψη της κύριας Παναγιώτας Αντωνοπούλου, Καθηγήτρια ΤΟΔΑ)

Ο Ζαν Μαρκ Μποσμάν ήταν ένας άσημος ποδοσφαιριστής, ο οποίος διεκδίκησε τα δικαιώματά του, μέχρι τέλους μέσω της δικαστικής οδού. Ουσιαστικά ήταν αυτός που άλλαξε την ιστορία του σύγχρονου αθλητισμού. Η παρούσα εργασία διερευνά το πεδίο των μέσων της μαζικής ενημέρωσης και πιο συγκεκριμένα σε σχέση με την συμπεριφορά, που επέδειξαν μέσω της στάσης τους κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της υπόθεσης Μποσμάν, στην αρχή αλλά και στην συνέχεια. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είχε ως σκοπό της, να εμβαθύνει και να αναδείξει τη συμπεριφορά των ΜΜΕ, στην υπόθεση Μποσμάν πριν και μετά την στήριξη που είχε ο τότε ποδοσφαιριστής, από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και πιο συγκεκριμένα μέσω του εκπροσώπου της, Κάρελ Φαν Μιρτ(επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση) και από το παγκόσμιο συνδικαλιστικό όργανο των ποδοσφαιριστών(FIFPRO). Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας θα κινηθεί με σκοπό να αναλυθούν οι όροι μέσα μαζικής ενημέρωσης, αθλητισμός, ποδόσφαιρο και άλλοι. Επίσης θα αποδοθεί το κεφάλαιο της υπόθεσης Μποσμάν με λεπτομέρειες για αυτήν που θα μας βοηθήσουν στην έρευνα. . Οπότε σύμφωνα με τα δεδομένα, που θα αντλήσουμε από τις συνεντεύξεις, θα κινηθούμε αντίστοιχα. Με την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας θα γίνει και η αποτύπωση, ώστε να δούμε τον αντίστοιχο ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή επικοινωνίας στην υπόθεση Μποσμάν και κατά τα πρώτα χρόνια αλλά και στη εξέλιξη της, μέχρι την δικαστική απόφαση που άλλαξε τα δεδομένα του παγκόσμιου αθλητισμού.

Λέξεις κλειδιά: υπόθεση Μποσμάν, Μ.Μ.Ε., ΟΥΕΦΑ, ποδόσφαιρο, αθλητισμός

ABSTRACT

Magidi Abdel-Rahim: The role of the Mass Media in the Bosman case
(under the supervision of Dr. Panagiota Antonopoulou, Professor TODA)

Jean-Marc Bosman was an unsung footballer who fought for his rights, all the way through the courts. Essentially, he was the one who changed the history of modern sports. This paper investigates the field of the mass media and more specifically in relation to the behavior they demonstrated through their attitude during the development of the Bosman case, at the beginning but also then. The purpose of the research carried out was to deepen and highlight the behavior of the media in the Bosman case before and after the support that the then footballer had from the European institutions and more specifically through its representative, Karel Van Meert (commissioner in the European Union) and by the world governing body of football players (FIFPRO). The literature review will move to analyze the terms mass media, sport, football, and others. Also, the Bosman case chapter will be attributed with details about it that will help us in the investigation. So according to the data we will get from the interviews, we will move accordingly. With the completion of this work, the recording will also be done, so that we can see the corresponding role of the mass media or communication in the Bosman case and during the first years but also in its development, until the court decision that changed the facts of world sports.

Keywords: Bosman case, Mass media, UEFA, football, sport

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος Σπουδών «Σύγχρονη Αθλητική Επικοινωνία Δημοσιογραφία και Φωτοειδησιογραφία» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Παν/μίου Πελοποννήσου. Η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής αυτής εργασίας δεν θα μπορούσε, να γίνει χωρίς την συμβολή της επιβλέπουσας καθηγήτριας μου ,της κυρίας Παναγιώτας Αντωνοπούλου, η οποία με καθοδήγησε με τον κατάλληλο τρόπο ώστε να την ολοκληρώσω. Θα ήθελα να την ευχαριστήσω και για τον πολύ όμορφο τρόπο προσέγγισης ,προς όλους τους φοιτητές σε όλη τη διάρκεια του Π.Μ.Σ. .

Επιπλέον θέλω να ευχαριστήσω και τις καθηγήτριες που ανήκαν στην τριμελή επιτροπή μου, την κα. Ουρανία Βρόντου και την κα. Ευθαλία Χατζηγιάννη, για την πολύ καλή συνεργασία, που είχαμε κατά τη διάρκεια του Π.Μ.Σ. και τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν αλλά και για τις συμβουλές τους. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Π.Μ.Σ. **«Σύγχρονη Αθλητική Επικοινωνία Δημοσιογραφία και Φωτοειδησιογραφία»** για τη συμβολή τους, όπως και τους συμφοιτητές μου για την άψογη συνεργασία που είχαμε.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την μητέρα μου(Γεωργία) και τα αδέρφια μου(Μαρία, Σάμια,Φαϊσάλ και Μούχι) για την στήριξη τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iii
ABSTRACT.....	iv
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	viii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1. Προσδιορισμός προβλήματος.....	1
1.2. Ο σκοπός της έρευνας.....	2
1.3. Οι στόχοι της έρευνας.....	2
1.4. Οι ερευνητικές υποθέσεις.....	2
1.5. Οριοθετήσεις- Περιορισμοί	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Η΄ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	3
2.1.Ο ορισμός των Μ.Μ.Ε. και «ο ρόλος της επικοινωνίας».....	3
2.2. Τα Μ.Μ.Ε. και η επιρροή τους.....	4
2.3. Τα Μ.Μ.Ε. και η αντιληπτική τους ικανότητα	5
2.4.Τα Μ.Μ.Ε. και ο ρόλος των δημοσιογράφων	6
2.5.Τα Μ.Μ.Ε. ως μορφή εξουσίας και η διαφθορά.....	6
2.6.Τα Μ.Μ.Ε. και η συσχέτιση με τον αθλητισμό	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	9
3.1. Ο «όρος» Αθλητισμός.....	9
3.2. Το ποδόσφαιρο	10
3.3 Αθλητικές Ποδοσφαιρικές Ομοσπονδίες.....	12
3.3.1 Η ίδρυση της FIFA	12
3.3.2. Η ίδρυση της UEFA	13
3.3.3 Το ιστορικό πλαίσιο της UEFA.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΠΟΣΜΑΝ	16
4.1 Τα πρώτα χρόνια.....	16
4.2. Η αφορμή για την διεκδίκηση του Μποσμάν	16
4.2.1. Ο δικηγόρος του Μποσμάν	17

4.3. Η ποδοσφαιρική «περιπλάνηση» του Μποσμάν	18
4.4 Η υπόθεση Μποσμάν	19
4.4.1 Η Αντίδραση των Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών	21
4.4.2 Η στάση των Ευρωπαϊκών Αρχών.....	22
4.5 Ο Κανονισμός Μποσμάν	23
4.6 Η αντίδραση της UEFA μετά την απόφαση.....	25
4.7 Τα Μ.Μ.Ε. στην υπόθεση Μποσμάν	26
4.8 Η ζωή του Μποσμάν μετά την απόφαση	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	35
5.1 Η ποιοτική μέθοδος	35
5.2 Η συνέντευξη και οι μορφές της.....	38
5.3 Η συνέντευξη και τα είδη της.....	39
5.3.1 Διαδικτυακές συνεντεύξεις	42
5.3.2 Τηλεφωνικές συνεντεύξεις.....	42
5.4 Η έρευνα.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	45
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ	
ΕΡΓΑΣΙΕΣ	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	57

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Μ.Μ.Ε: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

UEFA: The Union of European Football Association

FIFA: Federation Internationale de Football Association

Ε.Ε :Ευρωπαϊκή Ένωση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην σύγχρονη εποχή είναι ακόμα ο πιο σημαντικός φορέας πληροφόρησης της κοινωνίας. Από τα ηλεκτρονικά μέχρι τα έντυπα μέσα, ο κύριος στόχος η μετάδοση της είδησης. Επίσης η άμεση και γρήγορη πληροφόρηση είναι αυτό που επιζητά το κοινωνικό σύνολο. Σημαντική είναι και η επίδραση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, καθώς βρίσκονται σε θέση ισχύος, σχετικά αντιλήψεις που επικρατούν την εκάστοτε εποχή διότι είναι βασική πηγή πληροφόρησης και έτσι επηρεάζει καταστάσεις και πρόσωπα μέσα από την προβολή των θεμάτων, τα οποία παρουσιάζει. Το θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας θα κινηθεί γύρω από τις έννοιες των όρων Μ.Μ.Ε., αθλητισμός, ποδόσφαιρο, αθλητικές ομοσπονδίες και υπόθεση Μποσμάν. Οπότε θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τον ρόλο των Μ.Μ.Ε. Το ενδιαφέρον της εργασίας αυτής εστιάζεται κυρίως στο ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ή Επικοινωνίας στη υπόθεση Μποσμάν, η οποία αποτέλεσε την απαρχή για την ραγδαία εξέλιξη του επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Στο πρώτο κεφάλαιο εμπεριέχεται εκτός από την εισαγωγή, ο προσδιορισμός του προβλήματος, ο σκοπός της έρευνας, οι στόχοι, τα ερευνητικά ερωτήματα και τέλος οι οριοθετήσεις και οι περιορισμοί. Στο δεύτερο κεφάλαιο έχουμε ένα προσδιορισμό του ρόλου των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η τοποθέτηση όρων, όπως ο αθλητισμός, το ποδόσφαιρο και οι αθλητικές ομοσπονδίες που διοικούν το ποδόσφαιρο. Στο τέταρτο κεφάλαιο έχουμε την απόδοση της υπόθεσης Μποσμάν. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία της έρευνας και πιο συγκεκριμένα στο βασικό εργαλείο της ποιοτικής έρευνας, την συνέντευξη. Αναφέρεται επίσης η μεθοδολογία που ακολουθήσει η παρούσα έρευνα. Στο έκτο κεφάλαιο θα γίνει η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος θα αναφερθούν τα συμπεράσματα και θα γίνουν οι προτάσεις για τις μελλοντικές έρευνες.

1.1. Προσδιορισμός προβλήματος

Η υπόθεση Μποσμάν θα αναλυθεί στην παρακάτω μελέτη και πιο συγκεκριμένα, ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στην υπόθεση Μποσμάν. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να αναλύσουμε τον όρο μέσα μαζικής ενημέρωσης, ώστε να μπορέσουμε να κρίνουμε τον ρόλο τους στην υπόθεση Μποσμάν, γιατί σύμφωνα με τα δεδομένα που απορρέουν από

τον όρο θα μπορέσουμε να αναλύσουμε την γενικότερη συμπεριφορά τους κατά την εξέλιξη των γεγονότων της υπόθεσης. Σύμφωνα με τους (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996) τα ΜΜΕ έχουν την ικανότητα να προβάλλουν όσα απασχολούν το κοινό.

1.2. Ο σκοπός της έρευνας

Η παρούσα έρευνα θα προσπαθήσει να διασαφηνίσει τον ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην υπόθεση Μποσμάν. Έτσι θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τη στάση που τήρησαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ανάμεσα στις δύο αντιμαχόμενες πλευρές . Αν στήριζαν κάποιον και με ποιο τρόπο και αν άλλαξε αργότερα η στάση τους και για ποιους λόγους. Η ποιοτική έρευνα θα χρησιμοποιηθεί μέσω της μορφής των συνεντεύξεων, ώστε να διερευνηθεί με αυτό τον τρόπο κατάλληλα η μελέτη.

1.3. Οι στόχοι της έρευνας

Η έρευνα στοχεύει να κινηθεί σε δύο άξονες στόχων και είναι οι εξής:

1. Να δούμε το βαθμό επιρροής των Μ.Μ.Ε.
2. Να δούμε τον ρόλο των Μ.Μ.Ε. στην υπόθεση Μποσμάν

1.4. Οι ερευνητικές υποθέσεις

Η παρούσα έρευνα αποτυπώνει τις εξής ερευνητικές υποθέσεις:

1. Γιατί έχει καθιερωθεί ο όρος «Τέταρτη Εξουσία» για τα ΜΜΕ
2. Αν οι δημοσιογράφοι των ΜΜΕ επηρεάζονται από τους ιδιοκτήτες των μέσων για τα οποία εργάζονται
3. Ο ρόλος των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν αρχικά
4. Ο ρόλος των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν μετά την δημόσια στήριξη των ευρωπαϊκών θεσμών
5. Ο ρόλος των ΜΜΕ στη ανάδειξη ενός προσώπου που βρίσκεται στην αφάνεια

1.5. Οριοθετήσεις- Περιορισμοί

Σε μια μελέτη είναι δεδομένο ότι θα υπάρχουν περιορισμοί και ανασταλτικοί παράγοντες. Στη παρούσα εργασία λόγω της χρήσης της ποιοτικής έρευνας και της μορφής των συνεντεύξεων δεν χρειαζόμαστε ένα μεγάλο αριθμό συμμετοχής ,ώστε να γίνει η έρευνα. Η έρευνα έχει συγκεκριμένες ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για να

εκφραστούν ελεύθερα οι συνεντευξιαζόμενοι. Προφανώς η έρευνα θα μπορούσε να έχει περισσότερες ερωτήσεις αλλά δεν θέλαμε να ξεφύγουμε από το προκείμενο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Η΄ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

2.1.Ο ορισμός των Μ.Μ.Ε. και «ο ρόλος της επικοινωνίας»

Με τον όρο Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ή Ενημέρωσης (ΜΜΕ) εννοούνται όλα τα διαθέσιμα μέσα από τα οποία, ένα μεγάλος πλήθος κόσμου μπορεί να ενημερωθεί για τα προηγούμενα και τα τρέχοντα συμβάντα. Για παράδειγμα ο Τύπος, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο και το Διαδίκτυο είναι μερικά από αυτά. Οι λέξεις-συστατικά που αποδίδουν τον όρο και παίζουν εξίσου τον ίδιο σημαίνοντα ρόλο είναι η επικοινωνία ,η ενημέρωση αλλά και το μέσο. Μάλιστα πάνω στο συγκεκριμένο πλαίσιο κινήθηκαν οι Ντουρουντάκης και Αρναούτογλου (1999) παραθέτοντας τον παρακάτω ορισμό για τα μέσα επικοινωνίας που έχει ως εξής: «κάθε σχήμα πληροφορίας, κινητός φορέας ή κανάλι που χρησιμεύει για τη μεταβίβαση ή τη μετάδοση μηνύματος. Αποτελούν το φυσικό συνεχές σύστημα σύνδεσης που μεσολαβεί μεταξύ αποστολέα και δέκτη». Ο ορισμός που χρησιμοποιείται παραπάνω συμφωνεί με τα βασικά συστατικά του σχήματος επικοινωνίας του Fill (2006) που είναι τα εξής: η πομπός, η κωδικοποίηση, το μέσο επικοινωνίας, η αποκωδικοποίηση και ο δέκτης.

Παρακάτω για να γίνει ακόμα πιο κατανοητός ο όρος Μ.Μ.Ε., οι Ντουρουντάκης και Αρναούτογλου (1999) αναφέρουν ότι η κατάλληλη έννοια για να περιγράψει κανείς τον όρο είναι αυτή της μαζικής επικοινωνίας ,η οποία λέει: « ότι η νέα μορφή επικοινωνίας ήταν αποτέλεσμα των μαζικών μέσων και της επίδρασης τους στη κοινωνική και πνευματική ζωή». (Ντουρουντάκης και Αρναούτογλου 1999, σελ.342).

Σε αντίθεση με τον παραπάνω ορισμό, οι Windhal,S., Signitzer, B., Olson, J. (1998) διαφοροποιούνται και παραθέτουν άλλο ορισμό για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο οποίος μάλιστα ενέχει κριτική στον τρόπο που τα αντιλαμβάνονται και

τα χρησιμοποιούν οι ίδιες κοινωνίες. Συγκεκριμένα αναφέρουν «ότι το «μέσο» είναι ο ενδιάμεσος φορέας που παρέχει τη δυνατότητα στην επικοινωνία να πραγματοποιηθεί διαμέσου της χρήσης ενός ή περισσοτέρων καναλιών. Τέλος όρος αυτός, έχει λειτουργική χρήση συνώνυμου των Μ.Μ.Ε., αντικατοπτρίζοντας μια κοινωνία που επικοινωνεί, η οποία συχνά όμως λησμονεί ότι τα ανθρώπινα όντα παίζουν τον ρόλο του μέσου (Windhal,S., Signitzer, B., Olson, J. 1998, σελ.38).

2.2. Τα Μ.Μ.Ε. και η επιρροή τους

Οι σύγχρονες κοινωνίες διαθέτουν ένα σύνολο κανόνων και θεσμών, που έχουν τη δυνατότητα να καθορίσουν, αυτά τα οποία διαδραματίζονται σε αυτές. Ένας από τους θεσμούς, που έχει τη δυνατότητα να επιδρά σημαντικά στην κοινή γνώμη, αλλά και στις επικρατούσες ιδεολογίες είναι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. «Ένα πεδίο που με το πέρασμα των ετών και την πρόοδο της τεχνολογίας εξελίσσεται, ισχυροποιείται, καταλαμβάνοντας την θέση του εκφραστή και συντηρητή του κοινωνικού συστήματος» (Bishop & Jaworski, 2003 σελ. 267).Σημείων πυλώνας των ΜΜΕ είναι η είδηση , αλλά ο κύριος σκοπός τους είναι η παροχή της ενημέρωσης των γεγονότων που αφορούν την κοινωνία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.. Βαδίζοντας στους εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς της κοινωνίας σύμφωνα με τον (Bardoel, 2000 σελ. 286) ο δημοσιογραφικός χώρος κατευθύνεται σε μια συνεχή αναζήτηση ακόμα περισσότερων πληροφοριών ,στόχος η μείωση του χρόνου μετάδοσης αλλά και ταυτόχρονα ευκολότερη μετάδοση των πληροφοριών σε όλη την κοινωνία. Δηλαδή πάνω στο πλαίσιο της συνεχούς αναζήτησης πληροφοριών μέσα από το επίκεντρο του ενδιαφέροντος του κοινωνικού συνόλου, τα Μ.Μ.Ε. καθίστανται ως η κύρια πηγή πληροφόρησης του κοινού μέσα από μια πληθώρα ειδήσεων, οι οποίες προέρχονται από αυτά τα διάφορα πεδία ,παρουσιάζουν την εκάστοτε φορά πρωταγωνιστές και γεγονότα με τον δικό τους τρόπο. Η άμεση ενημέρωση των πολιτών για όλα τα θέματα που θα μπορούσαν να βρεθούν στο επίκεντρο της προσοχής τους το αντίστοιχο διάστημα είναι αυτό που έχει οδηγήσει στη καθιέρωση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ως έγκυρης πηγής πληροφόρησης και μετάδοσης ιδεών μέσα από τη δύναμη της εικόνας και του λόγου.

2.3. Τα Μ.Μ.Ε. και η αντιληπτική τους ικανότητα

Αυτά που απασχολούν την κοινωνικό σύνολο, πολύ συχνά τα ΜΜΕ έχουν την ικανότητα να τα αντικατοπτρίζουν. (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ.65) .

Η παραπάνω πρόταση συμφωνεί και με το θεωρητικό δημοσιογραφικό μοτίβο του καθρέφτη. Τα ΜΜΕ έχουν ανεπτυγμένη την ικανότητα να αντιλαμβάνονται όσα χρειάζεται η κοινωνία, καθώς προβάλλουν πληροφορίες σχετικά με αυτά, αλλά και τα Μέσα έχουν μια στάση συνδιαλλαγής με το κοινό, έτσι δημιουργούν μια « σχέση αλληλεπίδρασης» μεταξύ αυτών και της κοινωνίας όπως αναφέρει ο (McQuail, 2000 σ.131).

Η κάλυψη των γεγονότων τα οποία ενδιαφέρουν το κοινό είναι αρμοδιότητα των δημοσιογράφων, το κοινό θα πρέπει όμως με την ιδιότητα του μέλους κατά «τη συναλλαγή των δύο εταίρων ,του κοινού και των ΜΜΕ» ,από την στιγμή της λήψης των ειδήσεων να τις επεξεργαστεί. Με αυτό τον τρόπο επιλέγονται τα θέματα αυτά, από τα δημοσιογραφικά επιτελεία των ΜΜΕ, τα οποία θεωρούν ότι θα κερδίσουν την ανταπόκριση του κόσμου, την ίδια στιγμή το κοινωνικό σύνολο έχει την δυνατότητα να απορρίψει, να επικροτήσει ή ακόμα και να κρίνει την κάλυψη τους (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ. 20 - 21).

Οι αντιλήψεις, οι απόψεις και τα θέματα που βρίσκονται «δημόσια σφαίρα» της κοινωνίας και οι προσλήψεις αυτών από τις εκάστοτε κοινωνικές ομάδες συμπληρώνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο, το οποίο διαμορφώνεται από τα ΜΜΕ. Έτσι μπορούμε να δούμε ότι σταδιακά η επικράτηση κάποιων αντιλήψεων μπορεί να γίνει από δημοσιογραφικές αναφορές, που στοχευμένα μπορούν να προβάλλουν διάφορες απόψεις για θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος έχοντας ως στόχο να οδηγήσουν την κοινή γνώμη προς μια συγκεκριμένη θεώρηση των πραγμάτων (Τριανταφυλλίδου, 2007 σ.194). Όπως αναφέρουν οι (Ελίας & Ντάνινγκ, 2010 σ. 123) τα ΜΜΕ είναι κύριοι εκφραστές «του κοινωνικού ελέγχου αλλά και της πολιτικής κοινωνικοποίησης», ενώ αποδέχονται την ιδιότητα ως τμήμα ελεύθερου χρόνου.

2.4. Τα Μ.Μ.Ε. και ο ρόλος των δημοσιογράφων

Έχοντας το ρόλο του πιο άμεσου πληροφοριοδότη του κοινωνικού συνόλου σε διάφορες θεματικές ενότητες με πλήθος ειδήσεων. Τα ΜΜΕ είναι από τους θεσμούς με πολύ ισχυρή θέση στις σημερινές κοινωνίες. Η έγκυρη και η άμεση πληροφόρηση είναι ζητούμενο από την πλευρά της κοινωνίας, ακόμα και αν βρισκόμαστε στην εποχή που τα κοινωνικά δίκτυα (social media) επικρατούν σε σημαντικό βαθμό, τα ΜΜΕ παραμένουν ανάμεσα στα πιο ισχυρά και διαδομένα πεδία στην καθημερινότητα των πολιτών. Η απόδειξη της σημασίας των ΜΜΕ, για την κοινωνία διαφαίνεται μέσω της ύπαρξης πλήθους μέσων ποικίλης ύλης, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες της ενημέρωσης του κοινωνικού συνόλου. Οι (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ. 54) θέλοντας να τονίσουν τον ρόλο των δημοσιογράφων αναφέρουν ότι έχουν αναλάβει ένα διττό ρόλο από την μία τον ρόλο του ιστοριογράφου, δηλαδή ενός ανθρώπου ο οποίος μέσω της παρατήρησης κάνει καταγραφή των συμβάντων και από την άλλη έχει το ρόλο του «συλλέκτη των γεγονότων».

Οι (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ. 22 - 25) τονίζουν ότι οι δημοσιογράφοι επιλέγουν συγκεκριμένα γεγονότα μέσω μιας διαδικασίας ιεράρχησης για την καθημερινή ενημέρωση των πολιτών, κάποια από αυτά μάλιστα καταλήγουν είτε να γίνουν πρωτοσέλιδα στις εφημερίδες, είτε πρώτα θέματα στα δελτία ειδήσεων, με αυτό τον τρόπο δημιουργείται μια στάση εποπτείας στο κοινωνικό σύνολο σε ένα κλίμα συγκατάθεσης προς την εύρυθμη λειτουργία του. Ως δημοσιογραφία ορίζουμε την συγκέντρωση ειδήσεων και πληροφοριών και τη διάδοσή τους μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με στόχο την πληροφόρηση των πολιτών. Με τον όρο δημοσιογραφία εννοούμε την συγκέντρωση πληροφοριών και ειδήσεων έχοντας ως στόχο την άμεση πληροφόρηση του κοινωνικού συνόλου από τα ΜΜΕ (Βιδάλη, 1999).

2.5. Τα Μ.Μ.Ε. ως μορφή εξουσίας και η διαφθορά

Οι (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ.86) αναφέρουν ότι είναι ευρύτερα γνωστό ότι πολλοί αποκαλούν τα ΜΜΕ «τέταρτη εξουσία», μάλιστα ο όρος αυτός αρχικά χρησιμοποιήθηκε, για να τονίσει την θέση των δημοσιογράφων επί του κοινωνικού συνόλου, όμως με το πέρασμα των ετών ο συγκεκριμένος όρος απέκτησε αρνητική χροιά λόγω της δυσaráσκειας των πολιτών απέναντι στην προσπάθεια των

MME να διαμορφώσουν την κοινή γνώμη με άσκηση πίεσης προς κάθε κατεύθυνση προωθώντας έτσι απόψεις για να κατευθύνουν τη σκέψη των πολιτών προς συγκεκριμένες απόψεις, αυτό γίνεται με βάση τα προσωπικά τους συμφέροντα και όλο αυτό απορρέει από τη σχέση με τα κέντρα εξουσίας που έχουν οι ιδιοκτήτες τους. Πάνω σε αυτό, οι (ΜακΚόμπς, Έινσιντελ, & Ουίβερ, 1996 σ. 28 – 135) τονίζουν ότι τα MME κατορθώνουν να είναι ρυθμιστές στη καθημερινή θεματολογία που αφορά από τον απλό κόσμο μέχρι και τα κέντρα εξουσίας σε βαθμό, που επηρεάζει την εθνική βούληση έτσι ο Τύπος καταφέρνει με τις ειδήσεις που βρίσκονται στην επικαιρότητα να απασχολεί το κοινωνικό σύνολο και ουσιαστικά επιβάλλει στο κοινωνικό σύνολο, το θέμα που θα πρέπει να σκέφτεται τη δεδομένη στιγμή.

Με αυτόν τον τρόπο έρχεται η καθιέρωση του θεσμού των MME, λόγω της επιρροής και της δύναμης καθώς σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να ξεπεράσει την πολιτική εξουσία με την χρησιμοποίηση εκφραστικών μέσων, όπως ο γραπτός λόγος με τους μεγαλειώδεις τίτλους με τον έντονο τόνο, με τον ήχο αλλά και με την «δύναμη» της εικόνας θέλουν να θέσουν το κοινό είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο υπό τον έλεγχο τους. Οι πολιτικοί φορείς χρησιμοποιούν τα MME ως μέσο για την επίτευξη του σκοπού τους, διότι παίζουν ένα ρόλο αυτόνομου κέντρου εξουσίας που συσχετίζεται με τα υπόλοιπα κέντρα εξουσίας (Blumler, 2000 σ.368), οι απόψεις που διασκορπίζονται στο κοινωνικό σύνολο είναι σε αρκετές περιπτώσεις κατευθυνόμενες. Σε πολλές περιπτώσεις από την πολιτική εξουσία αλλά και από επιχειρηματικούς «κύκλους γίνεται προσπάθεια ώστε ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις να οριστεί το σκεπτικό του κοινωνικού ιστού.

Ο (Hardt, 2000 σ.227 – 240) προσθέτει ότι από τη στιγμή που είναι μια από τις σημαντικές πηγές πληροφόρησης του κοινωνικού συνόλου αυτομάτως μέσω του ρόλου τους, αυτό τους καθιστά σημαντικούς παράγοντες επιρροής και έμμεσης προβολής συγκεκριμένων ιδεολογιών. Είναι ευρύτερα γνωστό ότι πολλά Μέσα ανήκουν σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κύκλους με ποικίλα συμφέροντα αρκετές φορές μάλιστα, η δημοσιογραφική δεοντολογία έρχεται σε δεύτερη μοίρα και οι ίδιοι, οι δημοσιογράφοι καταλήγουν να γίνονται υποχείριο των ιδιοκτητών των Μέσων προβάλλοντας τα συμφέροντα τους και αυτό γίνεται με την προβολή ιδεών και απόψεων, ώστε να καθοδηγήσουν τον κόσμο προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση για την διαμόρφωση της κοινής γνώμης σε ένα ορισμένο νοητικό πλαίσιο με την έμμεση επιβολή των επικρατουσών ιδεολογιών, έτσι έχουμε μια μορφή «περιορισμού» του

κοινωνικού συνόλου με αυτό τον τρόπο, καθώς οι δημοσιογράφοι θεωρούνται ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα τρίτων με την ιδιότητα των «προσώπων» των ΜΜΕ.

2.6. Τα Μ.Μ.Ε. και η συσχέτιση με τον αθλητισμό

Όπως αναφέρει ο (Παπαθανασόπουλος, 2003 σ. 42) τομέας του αθλητισμού δεν θα μπορούσε να μην έχει θέση στο κόσμο της πληροφόρησης και των ειδήσεων ιδιαίτερα τα σημαντικά αθλητικά γεγονότα και οι σπουδαίες επιδόσεις παίζουν πολλές φορές καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της καθημερινής ειδησιογραφίας. Τα ΜΜΕ έτσι καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο «ορίζεται και απεικονίζεται η κοινωνική πραγματικότητα», έτσι δημιουργείται ένα σημείο πολιτισμικής αναφοράς που έχει ως στόχο την κάλυψη του ελεύθερου χρόνου του κοινού.

Ο (Wenner, 2003 σ.50 – 51) αναφέρει ότι στην αθλητική δημοσιογραφία, η σύνδεση του «κόσμου της ενημέρωσης», με τον «κόσμο των σπορ» αποκτά ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτήρα ,καθώς προσφέρει μια ευχάριστη μορφή διεξόδου από τη δύσκολη καθημερινή κοινωνική ζωή.

Τα αθλητικά τμήματα των ΜΜΕ εκπληρώνουν το «δικαίωμα των φιλάθλων να γνωρίζουν» οτιδήποτε έχει διαδραματιστεί στο αθλητισμό μέσω της κάλυψης των εκάστοτε γεγονότων στις σπουδαίες διοργανώσεις ,όπου μπορεί να έχουμε μεγάλες νίκες και σπουδαία ρεκόρ και αυτό γίνεται με ρεπορτάζ ,πολυσέλιδα αφιερώματα στους πρωταγωνιστές και γενικότερα εκτενείς αναφορές στα αθλητικά επιτεύγματα (McNeil, 2003 σ.178).

Οι (Παπαγεωργίου & Μαυροφίδης, 2015 σ.340 – 341) προσθέτουν ότι μια από σημαντικότερες παραμέτρους είναι στη παρουσίαση του αθλητικού θεάματος είναι τα ΜΜΕ , τα οποία μάλιστα το προσαρμόζουν ανάλογα με τις ανάγκες τους, έτσι ώστε να προσφέρουν στο κοινό το προϊόν με τον κατάλληλο τρόπο. Ο τομέας του αθλητισμού βοηθά στην πιο άνετη έκφραση των συναισθημάτων καθώς δημιουργεί μεγάλες συγκινήσεις (Ελίας, 2000 σ. 68) και αυτό προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού, που αναζητά όλο και συχνότερα πληροφόρηση σχετικά με τα όσα συμβαίνουν στο αθλητισμό. Η (Αντωνοπούλου ,2008) αναφέρει ότι η συνεργασία ανάμεσα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον αθλητισμό είναι αναγκαία σε ένα αρχικό επίπεδο. Τέλος όπως προσθέτει η (Αντωνοπούλου 2008) η σχέση αθλητισμού και ΜΜΕ είναι

αμφίδρομη καθώς υφίσταται μια διαδικασία μετάγγισης ακροατηρίων, η οποία επιδιώκεται και από τα δύο μέρη διότι είναι αναγκαία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

3.1. Ο «όρος» Αθλητισμός

Αθλητισμός είναι η συστηματική συμμετοχή σε δραστηριότητες που μπορούν να γίνουν είτε ομαδικά , είτε ατομικά μέσω της κίνησης. Όμως αν δούμε καλά τον όρο αθλητισμός από την ετυμολογική πλευρά θα δούμε ότι προέρχεται από την λέξη «άθλος» που σημαίνει σπουδαίο και δύσκολο κατόρθωμα (Triantafyllidis, M. ,1998). Οπότε δεν μπορούμε να δώσουμε έναν απόλυτο ορισμό για τον όρο του αθλητισμού. Επομένως, όταν αναφερόμαστε στον όρο αθλητισμό, τότε ετυμολογικά εννοούμε πράξεις , οι οποίες απαιτούν εντατική προσπάθεια και μόχθο. Ο (Παναγιωτόπουλος Δ. 2005) αναφέρει ότι η έννοια του αθλητισμού, στην αθλητική επιστήμη νοείται ως η συστηματική καλλιέργεια του σώματος με συγκεκριμένες μεθόδους και τρόπους σκοπεύοντας στην καλύτερη δυνατή απόδοση στους αθλητικούς αγώνες. Σύμφωνα, με τον παραπάνω ορισμό δίδεται ιδιαίτερη σημασία στην σωματική κατάσταση. Έναν ορισμό που κρατά τις ίδιες αποστάσεις απάναντι από τους δύο παραπάνω ,σχετικά με τον όρο αθλητισμός αποδίδει ο (Blackshaw, I. S. (2017) διότι χρησιμοποιεί τον όρο που δανείζεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, οποίος χαρακτηριστικά λέει: ότι «κάθε μορφή σωματικής άσκησης, η οποία περιλαμβάνει συστηματική και καθημερινή συμμετοχή έχει ως στόχο την ανάπτυξη τόσο της πνευματικής ευεξίας, όσο και της σωματικής κατάστασης νοείται ως άθλημα, επιτυγχάνοντας έτσι αποτελέσματα συναγωνισμού σε όλα τα επίπεδα ή ακόμα διάπλαση κοινωνικών σχέσεων. Ο καίριος σκοπός του αθλητισμού, είναι η προώθηση της σωματικής ευεξίας , η ψυχαγωγία και η ενίσχυση του ανταγωνιστικού αθλητικού πνεύματος, μεταξύ των συμμετεχόντων. Στον αθλητισμό συμπεριλαμβάνονται ομαδικές οργανωμένες αθλητικές δραστηριότητες όπως το ποδόσφαιρο, η καλαθοσφαίριση(μπάσκετ), η πετοσφαίριση (βόλεϊ) και άλλα ενώ υπάρχουν και ατομικές αθλητικές δραστηριότητες όπως η αντισφαίριση(τένις), η ξιφασκία και άλλες. Πρωταθλητισμός ορίζεται ως η συστηματική εξαντλητική πολλές φορές προπόνηση των αθλητών με την βοήθεια του προπονητικού επιτελείου(που πλέον έχει επιστημονικές γνώσεις για την αξιοποίηση των εκάστοτε αθλητών) έχοντας

ως καίριο στόχο την νίκη. Στον πρωταθλητισμό σε αντίθεση με τον αθλητισμό, η νίκη είναι αυτοσκοπός για τους αθλητές και τους προπονητές τους. Εδώ σκοπός είναι το κέρδος και πολλές φορές η υγεία των αθλητών περνάει σε δεύτερη μοίρα. Με τον όρο αθλητισμό εννοούμε το σύνολο των αγωνισμάτων και των αθλητικών παιχνιδιών, τη γύμναση, την άσκηση, τον κόπο για την παραγωγή αθλητικού έργου, την επίδοση στα αθλητικά αγωνίσματα, την επίδοση στον αθλητισμό που αποβλέπει όχι μόνο στην ανάπτυξη των δυνάμεων και στην τελειοποίηση του ανθρωπίνου σώματος, άρα στην εξασφάλιση της υγείας του ανθρώπου αλλά και στην πραγματοποίηση εξαιρετικών κατορθωμάτων στα διάφορα αθλητικά αγωνίσματα. (΄΄Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα΄΄, 1997, σ.7-86). Σύμφωνα με την επιστημονική έννοια ο αθλητισμός είναι μια αυτόνομη και αυτοτελής δραστηριότητα πάνω στα πλαίσια της οποίας, ο άνθρωπος έχοντας σύστημα και οργάνωση αξιοποιεί συγκεκριμένα συστήματα σωματικών ασκήσεων, έχοντας ως σκοπό να επιτύχει τη μέγιστη απόδοση των σωματικών του και των πνευματικών του λειτουργιών, ώστε να επικρατήσει μέσω του ανταγωνισμού και να πετύχει την καλύτερη επίδοση (Μαλάτος 2000).

3.2. Το ποδόσφαιρο

Το όνομα του αθλήματος είναι μια σύνθετη λέξη στα ελληνικά και προερχόμενη από τις λέξεις *σφαίρα* και *πόδι* κατά αναλογία του αγγλικού *football*. Στην αγγλική γλώσσα όρος *association football* χρησιμοποιήθηκε ώστε να το διαχωρίσει από άλλες μορφές ποδοσφαίρου που διεξάγονταν τότε, όπως το *ράγκμπι* (*rugby football*). Στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται και ο όρος *soccer* που δημιουργήθηκε μέσα στη δεκαετία του 1880 από τη συντόμευση των λέξεων *social ceremony* (που σημαίνει κοινωνική τελετή). Άλλες πηγές αναφέρουν ότι η λέξη *soccer* προήλθε από τη συντομογραφία της λέξης *association* με την προσθήκη της κατάληξης *-er*, μάλιστα αρχικά σχημάτισε το *assoccer* και αργότερα το *soccer*. Στη σύγχρονη εποχή όρος *football* χρησιμοποιείται κατά κόρον, αντί του όρου *association football* στην Ευρώπη, στην Αφρική και στην Ασία και στην ηπειρωτική Αμερική πλην των ΗΠΑ που χρησιμοποιούν τον όρο *soccer* λόγω του *American football*, ενώ στην Αυστραλία

και στην Νέα Ζηλανδία χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι. Η απαρχή του αθλήματος έγινε στην Αγγλία , το ποδόσφαιρο είναι ένα ομαδικό άθλημα , το οποίο διεξάγεται ανάμεσα σε δύο ομάδες των έντεκα παικτών και με μία σφαιρική μπάλα. Ο ποδοσφαιρικός αγώνας διεξάγεται σε ένα ορθογώνιο γήπεδο με φυσικό ή τεχνητό χλοοτάπητα πράσινου χρώματος στο τέλος κάθε πλευράς του γηπέδου , της κάθε ομάδας υπάρχει το «τέρμα» από τις στενές πλευρές, το «τέρμα». Σκοπός της κάθε ομάδας είναι να οδηγήσει τη μπάλα στο αντίπαλο τέρμα, δηλαδή «να βάλει γκολ» (από την αγγλική λέξη goal που σημαίνει σκοπός) ή «να σκοράρει», όπως λέγεται στην ειδική ποδοσφαιρική γλώσσα. Οι παίκτες χειρίζονται τη μπάλα κυρίως με τα πόδια, αλλά και με τον κορμό ή το κεφάλι. Η ομάδα που θα επιτύχει τα περισσότερα γκολ ως το τέλος του παιχνιδιού κερδίζει, ενώ αν καμία ομάδα δεν σκοράρει τότε το παιχνίδι λήγει ισόπαλο. Το όνομα του αθλήματος είναι μια σύνθετη λέξη στα ελληνικά και προερχόμενη από τις λέξεις *σφαίρα* και *πόδι* κατά αναλογία του αγγλικού *football*. Στην αγγλική γλώσσα όρος *association football* χρησιμοποιήθηκε ώστε να το διαχωρίσει από άλλες μορφές ποδοσφαίρου που διεξάγονταν τότε , όπως το *ράγκμπι* (*rugby football*). Στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται και ο όρος *soccer* που δημιουργήθηκε μέσα στη δεκαετία του 1880 από τη συντόμευση των λέξεων *social ceremony* (που σημαίνει κοινωνική τελετή). Άλλες πηγές αναφέρουν ότι η λέξη *soccer* προήλθε από τη συντομογραφία της λέξης *association* με την προσθήκη της κατάληξης *-er* , μάλιστα αρχικά σχημάτισε το *assoccer* και αργότερα το *soccer*. Στη σύγχρονη εποχή όρος *football* χρησιμοποιείται κατά κόρον, αντί του όρου *association football* στην Ευρώπη , στην Αφρική και στην Ασία και στην ηπειρωτική Αμερική πλην των ΗΠΑ που χρησιμοποιούν τον όρο *soccer* λόγω του *American football* , ενώ στην Αυστραλία και στην Νέα Ζηλανδία χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι. Το σύγχρονο ποδόσφαιρο έχει ως επίσημη ημερομηνία έναρξης την 26^η Οκτωβρίου του 1863((Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος 2008, σελ. 17-40).

3.3 Αθλητικές Ποδοσφαιρικές Ομοσπονδίες

3.3.1 Η ίδρυση της FIFA

Η ιδέα για την δημιουργία μιας οργάνωσης η οποία θα διοικούσε το παγκόσμιο ποδόσφαιρο προήλθε από τον Ολλανδό Κορνέλιους Χίρσμαν και Γάλλο Ρομπέρ Γκερέν, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Χρόνια νωρίτερα, οι Βρετανοί είχαν προχωρήσει ήδη στην ίδρυση των τεσσάρων ομοσπονδιών (της Αγγλίας, της Σκωτίας, της Ιρλανδίας και της Ουαλίας, όμως πλέον το ποδόσφαιρο είχε παγκόσμια εξάπλωση σε όλη την υφήλιο και ήταν αναγκαία, η διεθνής οργάνωση του. Στις 21 Μαΐου του 1904, ιδρύεται ένας διεθνής οργανισμός που έχει ως σκοπό τον προγραμματισμό και τον έλεγχο διεθνών ποδοσφαιρικών αγώνων και την ενιαία εφαρμογή των Κανονισμών, αυτός ονομάστηκε FIFA (Fédération Internationale de Football Association) και ενεργή συμμετοχή σε αυτή την πρωτοβουλία έχει ο Γάλλος Ζιλ Ριμέ (Αλεξόπουλος & Αναγνωστόπουλος 2010, σελ. 47-50· Αλεξανδράτος 2014, σελ. 9 κ.ε.). Αρχικά στο δυναμικό της FIFA βρισκόντουσαν μόλις οι εξής επτά χώρες:(Ελβετία, Βέλγιο ,Σουηδία ,Ολλανδία ,Γαλλία, Ισπανία και Δανία). Η Αγγλική 'FA' αρνήθηκε αρχικά να συμμετάσχει παρότι της είχε γίνει πρόταση τελικά όμως προσχώρησε το 1905, η απόφαση όμως της FIFA να επιτρέπεται η πληρωμή ημεραργιών στους ερασιτέχνες ποδοσφαιριστές οδήγησε εκτός FIFA την αγγλική ομοσπονδία το 1928, η αποτυχία να μονοπωλήσει τη διεθνή οργάνωση του ποδοσφαίρου την οδήγησε σε εκ νέου εκχώρησης της αγγλικής ομοσπονδίας στη FIFA. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, η εισαγωγή του επαγγελματισμού με την επακόλουθη στάση της Αγγλίας και το ζήτημα της εποπτείας (FIFA ή ΔΟΕ) του Ολυμπιακού τουρνουά είχαν δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες σχετικά με τη διεξαγωγή του Παγκοσμίου Κυπέλλου να ωριμάσουν. Σε έτος ενδιάμεσο των Ολυμπιακών Αγώνων ,η FIFA από το 1930 και κάθε τέσσερα χρόνια διοργανώνει το Παγκόσμιο Κύπελλο Κυπέλλου (The Football Book, σελ. 284-330· Αλεξανδράτος 2014, σελ. 9-60). Το 1921 ο Ζιλ Ριμέ ανέλαβε πρόεδρος της FIFA και ήταν ο άνθρωπος που κατάφερε να επιλύσει τις διαφορές και να επιβάλλει την τάξη ,καθώς μέχρι τότε το τουρνουά που διεξάγονταν την περίοδο των Ολυμπιακών αγώνων ήταν αυτό που καθόριζε την καλύτερη ομάδα του κόσμου. Ο Ζιλ Ριμέ ήταν ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόσωπο στην ίδρυση και την πρώιμη ανάπτυξη της FIFA. Υπηρέτησε ως ο τρίτος Πρόεδρος της FIFA από το 1921 έως το

1954. Ο Ριμέ έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διοργάνωση του πρώτου Παγκοσμίου Κυπέλλου της FIFA, που πραγματοποιήθηκε το 1930. Το τρόπαιο του τουρνουά, που αρχικά ονομαζόταν "Τρόπαιο Νίκης", μετονομάστηκε σε "Τρόπαιο Ζιλ Ριμέ". " αργότερα προς τιμήν του. Ο Ριμέ έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην δημοτικότητα και την επέκταση του διεθνούς ποδοσφαίρου κατά τη διάρκεια της παραμονής του, στο προεδρικό θώκο της FIFA.

3.3.2. Η ίδρυση της UEFA

Η περίοδος που προηγήθηκε της τελικής φάσης του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 1954 στην Ελβετία, όταν ο παγκόσμιος οργανισμός FIFA γιόρτασε τα 50α γενέθλιά του, αποτέλεσε ένα κρίσιμο στάδιο για τις κινήσεις προς την ίδρυση ενός οργανισμού-ομπρέλα για το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950, ορισμένοι οραματιστές διοικητικοί παράγοντες του ποδοσφαίρου, μεταξύ των οποίων ο πρώην γραμματέας και πρόεδρος της Ιταλικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας, Δρ. Ottorino Barassi, και οι ομόλογοί του στη γαλλική και τη βελγική ομοσπονδία, Henri Delaunay και José Crahay, επιδίωξαν την ιδέα της δημιουργίας ενός ενιαίου ευρωπαϊκού μπλοκ. Οι τρεις άνδρες πραγματοποίησαν έναν πρώτο γύρο συνομιλιών στη Ζυρίχη τον Μάιο του 1952, ενώ ανεπίσημες συζητήσεις έλαβαν χώρα στο Παρίσι (1952) και Ελσίνκι (1953). Ωστόσο, η κίνηση υπέρ ενός φορέα που θα συγκέντρωνε τις ευρωπαϊκές εθνικές ποδοσφαιρικές ενώσεις απέκτησε πραγματικό ρυθμό μετά την έγκριση από τη FIFA της καταστατικής βάσης για τη δημιουργία ηπειρωτικών ποδοσφαιρικών συνομοσπονδιών στο έκτακτο συνέδριό της στο Παρίσι το 1953.

Ήταν σαφές στις αρχές της δεκαετίας του 1950 ότι χρειαζόνταν ηπειρωτικές αρχές, και όχι μόνο ένας κεντρικός παγκόσμιος φορέας, για να επιβλέπουν και να κατευθύνουν τη συνεχή ανάπτυξη του ποδοσφαίρου. Διάφορες συζητήσεις και προτάσεις στο παρασκήνιο κατέληξαν τελικά στη σύγκληση μιας επίσημης συνεδρίασης για τις 15 Ιουνίου 1954 στη Βασιλεία και στην επίσημη ίδρυση της UEFA. Το πρώτο καταστατικό του οργανισμού εγκρίθηκε στο εναρκτήριο συνέδριο της UEFA στη Βιέννη στις 2 Μαρτίου 1955. Από τότε, η UEFA πρωτοστάτησε σε κάθε αποφασιστικό βήμα προς τα εμπρός στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, τόσο εντός όσο και εκτός γηπέδων. Τα πρώτα πρόσωπα της UEFA ήταν ο Ebbe Schwartz (Δανία), ο οποίος έγινε πρόεδρος στις 22 Ιουνίου 1954 και ο Henri Delaunay, ο οποίος ήταν ο πρώτος γενικός γραμματέας της UEFA από την επίσημη ιδρυτική συνεδρίαση στις 15 Ιουνίου

1954 έως τις 9 Νοεμβρίου 1955, όταν τον διαδέχθηκε ο γιος του Pierre Delaunay (Γαλλία), αρχικά σε προσωρινή βάση και στη συνέχεια επίσημα από τις 8 Ιουνίου 1956.

Στις 15 Ιουνίου 1954 ιδρύθηκε στη Βασιλεία της Ελβετίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων (UEFA), υλοποιώντας έτσι το πρωτοποριακό όραμα κάποιων σημαντικών διοικητικών στελεχών του ποδοσφαίρου της εποχής. Είναι από τότε μία από τις έξι ηπειρωτικές ομοσπονδίες του παγκόσμιου οργανισμού ποδοσφαίρου (FIFA). Ως ο κύριος φορέας του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, έχει εξελιχθεί σε ακρογωνιαίο λίθο του παιχνιδιού σε αυτή την ήπειρο, συνεργάζεται και ενεργεί για λογαριασμό των εθνικών ποδοσφαιρικών ενώσεων της Ευρώπης, έχοντας ως κύριο μέλημα την προώθηση του αθλήματος και την ενίσχυση της θέσης του ποδοσφαίρου ως το αναμφισβήτητο πιο δημοφιλές άθλημα στον κόσμο. Η κατευθυντήρια αρχή των εμπνευστών στις αρχές της δεκαετίας του 1950 ήταν η προώθηση και ανάπτυξη της ενότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ της ευρωπαϊκής ποδοσφαιρικής κοινότητας. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 η κατευθυντήρια γραμμή των εμπνευστών της, ήταν η ανάπτυξη και η προώθηση της αλληλεγγύης και της ενότητας του συνόλου του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Όταν ιδρύθηκε η UEFA ο οργανισμός περιλάμβανε είκοσι πέντε εθνικές ενώσεις. Ο αριθμός μελών της αυξήθηκε σταδιακά μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν οι πολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Ευρώπη και ο κατακερματισμός της ΕΣΣΔ οδήγησαν σε ραγδαία αύξηση του αριθμού των νέων ενώσεων. Κατά συνέπεια, σήμερα υπάρχουν 54 ενώσεις υπό την αιγίδα της UEFA και σταθερός στόχος της Ευρωπαϊκής συνομοσπονδίας είναι η αναζήτηση συναίνεσης μεταξύ των μελών της.

3.3.3 Το ιστορικό πλαίσιο της UEFA

Η περίοδος που προηγήθηκε της τελικής φάσης του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 1954 στην Ελβετία, όταν ο παγκόσμιος οργανισμός FIFA γιόρτασε τα 50α γενέθλιά του, αποτέλεσε ένα κρίσιμο στάδιο για τις διαδικασίες προς την ίδρυση ενός οργανισμού για το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950, ορισμένοι διοικητικοί παράγοντες του ποδοσφαίρου, μεταξύ των οποίων ο πρώην γραμματέας και πρόεδρος της Ιταλικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας, δρ Ottorino Barassi, και οι ομόλογοί του στη γαλλική και τη βελγική ομοσπονδία, Henri Delaunay και José Crahay, επιδίωξαν την ιδέα της δημιουργίας ενός ενιαίου ευρωπαϊκού μπλοκ.

Οι τρεις άνδρες πραγματοποίησαν έναν πρώτο γύρο συνομιλιών στη Ζυρίχη τον Μάιο του 1952, ενώ ανεπίσημες συζητήσεις έλαβαν χώρα στο Παρίσι (1952) και Ελσίνκι (1953). Ωστόσο, η κίνηση υπέρ ενός φορέα που θα συγκέντρωνε τις ευρωπαϊκές εθνικές ποδοσφαιρικές ενώσεις απέκτησε πραγματικό ρυθμό μετά την έγκριση από τη FIFA της καταστατικής βάσης για τη δημιουργία ηπειρωτικών ποδοσφαιρικών συνομοσπονδιών στο έκτακτο συνέδριό της στο Παρίσι το 1953.

Ήταν σαφές ότι χρειαζόνταν ηπειρωτικές αρχές, και όχι μόνο ένας κεντρικός παγκόσμιος φορέας, για την επίβλεψη και την σωστή κατεύθυνση για την ανάπτυξη του ποδοσφαίρου. Διάφορες συζητήσεις και προτάσεις στο παρασκήνιο κατέληξαν τελικά στη σύγκληση μιας επίσημης συνεδρίασης για τις 15 Ιουνίου 1954 στη Βασιλεία και στην επίσημη ίδρυση της UEFA. Το πρώτο καταστατικό του οργανισμού εγκρίθηκε στο εναρκτήριο συνέδριο της UEFA στη Βιέννη στις 2 Μαρτίου 1955. Από τότε, η UEFA πρωτοστάτησε σε κάθε αποφασιστικό βήμα στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, τόσο εντός όσο και εκτός γηπέδων. Τα πρώτα πρόσωπα της UEFA ήταν ο Ebbe Schwartz (Δανία), ο οποίος έγινε πρόεδρος στις 22 Ιουνίου 1954, και ο Henri Delaunay, ο οποίος ήταν ο πρώτος γενικός γραμματέας της UEFA από την επίσημη ιδρυτική συνεδρίαση στις 15 Ιουνίου 1954 έως τις 9 Νοεμβρίου 1955, αργότερα τη θέση του πήρε, ο γιος του Pierre Delaunay (Γαλλία), αρχικά σε προσωρινή βάση και στη συνέχεια επίσημα από τις 8 Ιουνίου 1956 (UEFA, 2005).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΠΟΣΜΑΝ

4.1 Τα πρώτα χρόνια

Ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν γεννήθηκε το 1964 στη Λιέγη. Σε ηλικία 11 ετών ξεκίνησε να παίζει ποδόσφαιρο με τη φανέλα της Σταντάρ Λιέγης θεωρήθηκε μεγάλο ταλέντο και για αυτό τον λόγο έκανε ντεμπούτο στην πρώτη ομάδα της βελγικού συλλόγου, μόλις στα δεκαέξι του χρόνια στη θέση του αμυντικού μέσου. Το 1988 παίρνει μεταγραφή για την RFC Λιέγη και συμμετέχει στο Κύπελλο ΟΥΕΦΑ. Κανείς δεν περίμενε τον «Γολγοθά» που θα βίωνε ο ίδιος, από εδώ και πέρα και θα επηρέαζε μάλιστα την ποδοσφαιρική του καριέρα, σε ηλικία μάλιστα που θεωρείται η πιο παραγωγική για τους παίκτες (Μαυρομάτης ,1996 σ.18).

4.2. Η αφορμή για την διεκδίκηση του Μποσμάν

Ένα πρωινό του Ιουνίου του έτους 1990 ,οι υπεύθυνοι της Λιέγης, προσκαλούν τον Μποσμάν, στα γραφεία του συλλόγου. Του ανακοινώνουν ότι είναι υποχρεωμένοι να του μειώσουν τον μισθό από τις 900.000 τότε δραχμές σε 200.000 δηλαδή περικοπή μισθού κατά 3/4 .Ο χρόνος που του δόθηκε για να πάρει αυτή την απόφαση ήταν μόλις 5 λεπτά. Οι επιλογές που είχε ήταν δύο, είτε να δεχτεί την πρόταση της RFC είτε να την απορρίψει και να μπει στην λίστα των υπό παραχώρηση παικτών. Υπάρχουν μαρτυρίες από τους παρόντες στη συνάντηση που αναφέρουν ότι Ζαν-Μαρκ πετάχτηκε από την καρέκλα και απέρριψε με αποφασιστικότητα την συγκεκριμένη πρόταση (Μαυρομάτης ,1996 σ.18-19). Το συμβόλαιο του Μποσμάν με την Λιέγη είχε εκπνεύσει το 1990 και ο ίδιος επιθυμούσε να αλλάξει ομάδα, μετά από αρκετές προτάσεις που είχε αποφάσισε να αποδεχτεί την πρόταση της γαλλικής ομάδα της Δουνκέρκης (*USL Dunkerque*). Η ομάδα της Λιέγης ζήτησε αποζημίωση για την παραχώρηση του παίκτη, στην Δουνκέρκη το ποσό των 600.000 ευρώ σήμερα (200.000.000 δραχμών περίπου τότε) . Όπως ήταν λογικό, η Δουνκέρκη δεν μπορούσε να βρει τα χρήματα και η μεταγραφή ματαιώθηκε. Σύμφωνα με τους νόμους που ίσχυαν τότε , ένας ποδοσφαιριστής δεν είχε το νομικό δικαίωμα να πάρει μεταγραφή σε άλλη ομάδα ακόμα και αν το συμβόλαιο του είχε τελειώσει και ο παίκτης ήταν ελεύθερος, αν πιο πριν δεν αποζημιωνόταν η ομάδα του. Ο παίκτης τιμωρήθηκε από την βελγική ομάδα της Λιέγης με διακοπή συμβολαίου.(Μαυρομάτης ,1996 σ.19).

4.2.1. Ο δικηγόρος του Μποσμάν

Στις 3 Αυγούστου του 1990 ο Μποσμάν αποφασίζει να πάει την υπόθεση δικαστικά, καθώς νιώθει σε ηλικία μόλις είκοσι πέντε ετών ότι η καριέρα του τελειώνει μετά από αυτές τις εξελίξεις. Καταφεύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο της Λιέγης καταγγέλλοντας την ποδοσφαιρική ομοσπονδία του Βελγίου και την ομάδα του. Η μηνυτήρια αναφορά για φτάσει σωστά διατυπωμένη θα έπρεπε να συνταχτεί από έναν έμπειρο δικηγόρο. Ο Μποσμάν δεν έχει τα χρήματα, οπότε θα ήταν απίθανο να αναλάβει κάποιος δικηγόρος μια υπόθεση με μια πιθανή πολυετή εκδίκηση χωρίς να αμείβεται. Έτσι ο Μποσμάν, ο οποίος γνωρίζει αυτή τη παράμετρο αρχίζει να ρωτάει γνωστούς και φίλους από την γειτονιά του στην απέλπιδα προσπάθεια του να βρει δικηγόρο τελικά τα καταφέρνει, διότι μια οικογενειακή του φίλη, η Σύλβια του γνωρίζει έναν φίλο της δικηγόρο, τον Ζαν-Λουί Ντυπόν ο οποίος είχε την ίδια ηλικία με τον ίδιο (25 ετών και οι δύο). Ο Ντυπόν ήταν ένας δικηγόρος με πολύ καλή φήμη παρά το νεαρό της ηλικίας του και μάλιστα πολλοί θεωρούσαν ότι θα έχει μια πολύ επιτυχημένη νομική καριέρα (Μαυρομάτης, 1996 σ.19). Μάλιστα είχε αποκτήσει σημαντική φήμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω της συμμετοχής του στο δικονομικό κομμάτι των συμφωνιών της ΕΟΚ με το Μεξικό και τη Κούβα (Μαυρομάτης, 1996 σ.20). Σύμφωνα με τα άτομα περιβάλλοντος του, ο Ντυπόν έψαχνε για μια αλλαγή, καθώς δεν του ενθουσίαζε η δουλειά του στις Βρυξέλλες (Μαυρομάτης, 1996 σ.20). Στο τηλεφώνημα που δέχτηκε ο Ντυπόν από τον Μποσμάν δεν πέρασε παρά μόλις ένα λεπτό για να συμφωνήσει, ώστε να τον εκπροσωπήσει παραμερίζοντας τις όποιες επιφυλάξεις μπορούσε να έχει για την υπόθεση. Ουσιαστικά εκείνο το πρωινό είναι σημαντικό, διότι θα αλλάξει τον ρου της ιστορίας του παγκόσμιου αθλητισμού (Μαυρομάτης, 1996 σ.20). Ο νεαρός δικηγόρος θα μπει ενεργά πλέον στην δικαστική διεκδίκηση της ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων. (Μαυρομάτης, 1996 σ.20). Ο Ντυπόν ήθελε βοήθεια οπότε απευθύνεται σε μια μεγάλη δικηγορική φήμη της Λιέγης, πραγματοποιεί τη συνάντηση μαζί τους έρχονται σε συμφωνία και έτσι πλέον η δικηγορική ομάδα του Μποσμάν θα έχει και δεύτερο συνήγορο πλέον, τον Λυκ Μισόν (Μαυρομάτης, 1996 σ.19-20).

4.3. Η ποδοσφαιρική «περιπλάνηση» του Μποσμάν

Η Λιέγη βάζει τον Μποσμάν στη λίστα των υπό παραχώρηση ποδοσφαιριστών. Το Δικαστήριο των Βρυξελλών, τον Νοέμβριο του 1990 επιτρέπει στον ποδοσφαιριστή να αγωνιστεί στη γαλλική ομάδα Σεν-Κεντέν, που αγωνιζόταν στην τρίτη κατηγορία εκεί όμως θα παραμείνει για λίγους μόνο μήνες. Αυτός θα είναι ο πρώτος του ποδοσφαιρικός σταθμός μετά την έναρξη της δικαστικής διαμάχης. Τον Μάιο του 1991 επικυρώνεται η προηγούμενη απόφαση από το εφετείο της Λιέγης, που επιτρέπει την μεταγραφή του παίκτη ως ελεύθερου χωρίς οικονομικά ανταλλάγματα (Μαυρομάτης ,1996 σ.-20). Μετά την συγκεκριμένη απόφαση ο Μποσμάν και δικηγόροι του ιδιαίτερα όμως ο παίκτης λόγω της ιδιότητας δέχτηκαν παρασκηνιακό «πόλεμο» από την Ομοσπονδία του Βελγίου και ιδιαίτερα από τον αντιπρόεδρο της , καθώς σύμφωνα με τα «σχόλια» οι ποδοσφαιρικές ομάδες δέχτηκαν μεγάλες πιέσεις για να μην εντάξουν στο δυναμικό τους , τον Μποσμάν(Μαυρομάτης ,1996 σ.20-21). Παρότι ο ίδιος δεν μπορούσε πλέον να βρει εύκολα ομάδα, λόγω των δεδομένων που είχαν δημιουργηθεί αυτό δεν τον πτόησε και συνέχισε να διεκδικεί τα δικαιώματα του(Μαυρομάτης ,1996 σ.21-22). Κατά τη διάρκεια της χειμερινής μεταγραφικής περιόδου του 1992 ,κάνει μεγάλη προσπάθεια να βρει ομάδα σε χώρες του εξωτερικού όπως η Ολλανδία, η Ισπανία και η Γαλλία, όμως σχεδόν όλες οι ομάδες τον απορρίπτουν άμεσα ,διότι η υπόθεση Μποσμάν έχει περάσει τα στενά περίχωρα του Βελγίου και είχε γίνει πλέον διεθνής. Η ομάδα που καταλήγει τελικά είναι η Σεν Ντενί στην οποία παραμένει για επτά μήνες ,προτού επιστρέψει στο Βέλγιο. Η επιστροφή του συμπίπτει με την κατάθεση του φακέλου της υπόθεσης στο Ανώτατο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Λουξεμβούργου(Μαυρομάτης ,1996 σ.22). Λίγο πριν το καλοκαίρι του 1993 και συγκεκριμένα τον Μάιο , ο Μποσμάν θα αγωνιστεί με τη βελγική ομάδα Ολυμπίκ Σαρλερουά, που αγωνιζόταν στη τρίτη κατηγορία. Θα πάρει εκ νέου μεταγραφή σε ομάδα της τέταρτης κατηγορίας του Βελγίου , στην άσημη Βες που θα είναι και ο τελευταίος του ποδοσφαιρικός σταθμός (Μαυρομάτης ,1996 σ.28). Θα αποσυρθεί από την ενεργό ποδοσφαιρική δράση σε ηλικία μόλις τριάντα ενός ετών.

4.4 Η υπόθεση Μποσμάν

Αφού πρώτα τον Νοέμβριο του 1990, το Δικαστήριο των Βρυξελλών του επιτρέπει να αγωνιστεί στην ομάδα που θέλει στη συνέχεια και το εφετείο της Λιέγης έρχεται και επικυρώνει την παραπάνω απόφαση επιτρέποντας να πάρει μεταγραφή, ως ελεύθερος χωρίς να πρέπει να εισπράξει χρήματα η ομάδα της Λιέγης.

Ο Μποσμάν κάνει προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Λουξεμβούργου κατά του άρθρου 17 των κανονισμών της FIFA σχετικά με τις μεταγραφές. Ουσιαστικά πριν φτάσουμε στην απόφαση Μποσμάν, καλό είναι να αναφερθεί ότι ουσιαστικά ήταν το αποτέλεσμα τριών νομικών υποθέσεων κατά Μποσμάν και συγκεκριμένα:

- Υπόθεση Βελγικής ομοσπονδίας κατά Μποσμάν (*Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman*).
- Υπόθεση Λιέγης κατά Μποσμάν και λοιπών (*Royal club liégeois SA v Jean-Marc Bosman and others*).
- Υπόθεση UEFA κατά Μποσμάν (*Union Européenne de Football Association (UEFA) v Jean-Marc Bosman*).

Σε αυτό τον μακροχρόνιο δικαστικό του αγώνα, ο Μποσμάν είχε δίπλα του σε κάθε βήμα τους δικηγόρους του. Όμως απέκτησε στην πορεία της υπόθεσης και έναν απρόσμενο σύμμαχο, ο οποίος παράλληλα αποδείχτηκε σκληρός αντίπαλος για την UEFA, το όνομα του ήταν Κάρελ Φαν Μιρτ (Βέλγος πολιτικός) που μάλιστα τότε κατείχε την θέση του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μαυρομάτης, 1996 σ.23). Ο τότε γενικός γραμματέας της ΟΥΕΦΑ, Γκέρντ Άιγκνερ μάλιστα τον χαρακτήρισε με τα εξής λόγια: «είναι θανάσιμος εχθρός του ποδοσφαίρου» μέσα στο Ευρωκοινοβούλιο τον παραπάνω χαρακτηρισμό δεν τον αποδέχτηκε ποτέ ο Ευρωπαίος Επίτροπος. (Μαυρομάτης, 1996 σ.23-24). Η αγόρευση του Φαν Μιρτ ήταν εκπληκτική, καθώς αναφέρει ουσιαστικά τους λόγους που οδήγησαν τον Μποσμάν στη συγκεκριμένη αγωγή με ένα παράδειγμα ενός παιδιού που ζει στο 1945 και έχει χάσει το άλογο, διότι του το έχουν πάρει οι Γερμανοί. Έτσι εξήγησε το πως ένιωσε ο Μποσμάν με βάση την συμπεριφορά που δέχτηκε από τη Λιέγη. Στη συνέχεια θέλοντας να ταυτίσει την υπόθεση με τον πολιτισμό έδωσε το εξής παράδειγμα: Στην

όπερα αν δεν υπήρχε η συμμετοχή καλλιτεχνών από διάφορες χώρες τότε δεν θα είχαμε το κατάλληλο αποτέλεσμα (Μαυρομάτης ,1996 σ.24-25). Μετά από την ομιλία του Φαν Μιρτ , ο Μποσμάν βλέποντας πλέον ότι έχει δίπλα του έναν πολύ σημαντικό σύμμαχο, μαζεύει δυνάμεις και παίρνει κουράγιο, ώστε να συνεχίσει τον δικαστικό του αγώνα μαζί με τους δικηγόρους του. Οπότε κάνει άνοιγμα στο χώρο των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών έχοντας ως στόχο να λάβει την στήριξη τους. Καθώς ,όπως αναφέρει ο ίδιος χαρακτηριστικά «πίστευα ότι οι συνάδελφοι μου σε όλη την Ευρώπη, τώρα πια, δεν θα είχαν κανένα ενδοιασμό για να πάρουν το μέρος μου. Είδαν και αυτοί ότι ο αγώνας μου ήταν και δικός τους αγώνας» (Μαυρομάτης ,1996 σ.25). Τελικά κανόνισε αρκετές συναντήσεις με διεθνείς «αστέρες» του ποδοσφαίρου επίσης μίλησε στο επίσημο συνδικαλιστικό όργανο των ποδοσφαιριστών σε παγκόσμιο επίπεδο, τη FIFPRO (Μαυρομάτης ,1996 σ.25). Μετά από αυτές τις συναντήσεις ,οι αρχικοί δισταγμοί των ποδοσφαιριστών στο Βέλγιο και στην υπόλοιπη Ευρώπη παύουν να υπάρχουν. Κάποιοι από αυτούς μάλιστα που κάνουν το πρώτο βήμα είναι: ο Καντονά,ο Γκούλιτ,ο Σμάιχελ και τα αδέρφια Λάουντροπ. Ο Μαραντόνα από το Παρίσι όπου είχε πάει για να οργανώσει το παγκόσμιο συνδικαλιστικό κίνημα των ποδοσφαιριστών δηλώνει τη στήριξη του στον Μποσμάν. Οι Μπάτζιο και Βιάλι από την Ιταλία έστειλαν μηνύματα στήριξης στον Βέλγο ποδοσφαιριστή. Η υπόθεση πλέον αποκτά φήμη και γίνεται πρωτοσέλιδο στον διεθνή τύπο(Μαυρομάτης,1996 σ.25-26). Λίγους μήνες πριν την έκδοση της απόφασης, ο Μποσμάν κάνει προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο του Λουξεμβούργου κατά της πρώην ομάδας του, της Λιέγης, της Βελγικής Ομοσπονδίας και της ΟΥΕΦΑ επιζητώντας αποζημίωση που φτάνει στο ποσό των 250.000.000 δραχμές για διαφυγόντα κέρδη. Από τα τέλη Σεπτεμβρίου μέχρι την τελική απόφαση (15 Δεκεμβρίου 1995) επικρατεί σιωπή από τις εμπλεκόμενες πλευρές παρότι όπως είναι ευνόητο υπάρχει όλοι ζουν την αγωνία τους, από την πλευρά τους ,καθώς είναι πολύ πιθανό η απόφαση να αλλάξει την μοίρα του αθλητισμού(Μαυρομάτης ,1996 σ.29). Ο Μποσμάν από την πλευρά του έχει καθημερινή επικοινωνία με τους δικηγόρους του. Ο Μποσμάν διεκδικεί από την πρώτη στιγμή με αυτή την δικαστική διαμάχη «το θεμελιώδες κεκτημένο δικαίωμα της ελευθερίας του ανθρώπου» (Μαυρομάτης ,1996 σ.29). Το άρθρο 48 από τη συνθήκη της Ρώμης εφαρμόζεται χρόνια πριν στην Αγγλία και σε άλλες πάλι χώρες όπως (η Ολλανδία, η Γαλλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία) έχουν βρεθεί οι κατάλληλες δικλείδες για να ξεπεραστεί η αλλαγή , η οποία θα προκύψει. Υπάρχουν και χώρες

όπως(η Ιταλία, το Βέλγιο και η Ελλάδα) που περιμένουν τις αποφάσεις της ΟΥΕΦΑ ώστε να κινηθούν αντίστοιχα.

4.4.1 Η Αντίδραση των Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών

Αρχικά η UEFA διατηρεί δημόσια μια διακριτική στάση απέναντι στην υπόθεση Μποσμάν αλλά στο παρασκήνιο παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, την πορεία της. Παρόλα αυτά έκανε συζητήσεις σε φιλολογικό επίπεδο για να μάθει την γνώμη που έχουν οι ομοσπονδίες της. Οι νομικοί της συγκέντρωναν στοιχεία. Δεν διαβλέπουν τον κίνδυνο την δεδομένη στιγμή. Διότι κανένα στέλεχος της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι ένας άσημος ποδοσφαιριστής από το Βέλγιο θα μπορούσε να ανατρέψει ένα τόσο ισχυρό καταστατικό(Μαυρομάτης ,1996 σ.23). Η ΦΙΦΑ και η ΟΥΕΦΑ αρχίζουν να κινούνται μόλις βλέπουν ότι ο Μποσμάν εκτός από την Ευρωπαϊκή Ένωση πλέον έχει και τη στήριξη των ποδοσφαιριστών. Η ελεύθερη διακίνηση των αθλητών εκτός από την Ε.Ε αφορά όλους τους ποδοσφαιριστές και τους συλλόγους παγκοσμίως αλλά και τις κυβερνήσεις των κρατών που είχαν άμεσο ενδιαφέρον. «Η ελευθερία του ατόμου γίνεται υπόθεση όλων» (Μαυρομάτης ,1996 σ.26). Η αντίδραση των πανίσχυρων ποδοσφαιρικών ομοσπονδιών είναι σπασμωδική, διότι αν και οι νομικοί τους σύμβουλοι διαβάζουν λέξη προς λέξη την προσφυγή στον Ανώτατο Δικαστήριο δεν καταφέρνουν να βρουν τρόπο ώστε υπεραμυνθούν τη θέση τους. Παρότι οι ιθύνοντες των δύο μεγάλων ποδοσφαιρικών διοικητικών συνομοσπονδιών(UEFA, FIFA) «θέλουν μια λύση άμεσα» (Μαυρομάτης ,1996 σ.26). Η ΟΥΕΦΑ θα κάνει αρκετές απεγνωσμένες προσπάθειες, προκειμένου να μεταπείσει την Ε.Ε., αλλά αυτές θα πέσουν στο κενό(Μαυρομάτης ,1996 σ.27). Η τελευταία απέλπιδα προσπάθεια της ΟΥΕΦΑ, γίνεται με την αποστολή μιας επιστολής από τα 49 ομοσπονδίες-μέλη της ,που ζητάνε να μην γίνει αποδεκτή την απόφαση του Ανώτατου Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ,διότι ελλοχεύει κίνδυνος διάσπασης του ποδοσφαίρου (Μαυρομάτης ,1996 σ.29). Ο Μποσμάν σε σχετική μαρτυρία του, στους δημοσιογράφους μετά την έκδοση της απόφασης αναφέρει ότι δέχτηκε πολλές πιέσεις, ώστε να παραιτηθεί από τη διαδικασία έφτασαν μάλιστα στο σημείο να του προσφέρουν πολλά χρήματα, παρόλα αυτά ο ίδιος προτίμησε την αξιοπρέπεια του ακόμα και αν ο ίδιος είχε τεράστια οικονομική ανάγκη τη δεδομένη στιγμή(Μαυρομάτης ,1996 σ.27). Επιβεβαιώνει τα λεγόμενα του σχετικά ο διευθυντής

της Σέλτικ ,Μπράιαν Γουίλσον ο οποίος αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η FIFA δύο χρόνια πριν εκδοθεί η απόφαση ,προσέφερε στον Ζαν-Μαρκ Μποσμάν ένα εκατομμύριο δολάρια ώστε να αποσύρει την αγωγή του ο Βέλγος ποδοσφαιριστής ,όταν δέχτηκε την συγκεκριμένη πρόταση βρισκόταν στο Στρασβούργο καθώς πραγματοποιούσε διάφορες συναντήσεις με την παγκόσμια ένωση των ποδοσφαιριστών(Newsroom Το Vima.gr,2008).Αυτό είναι ένα δείγμα των σπασμωδικών κινήσεων των δύο μεγάλων συνομοσπονδιών.

4.4.2 Η στάση των Ευρωπαϊκών Αρχών

Στην απέναντι πλευρά στο Λουξεμβούργο ,οι ευρωπαϊκές δικαστικές αρχές και στις Βρυξέλλες η πολιτική ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχωρούν την υπόθεση από την πλευρά τους ,η κάθε μια. Υπάρχουν όμως μεμονωμένες φωνές όπως αυτή του καγκελάριου της Γερμανίας, Χελμούντ Κολ που διαφωνούν και θέλουν να επιβληθούν αρχικά , αλλά μόλις φτάνουν στα αυτιά των πολιτικών ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκεκριμένες πληροφορίες για την υπόθεση, οι οποίες αναφέρουν ότι θα «επιφέρει επανάσταση στο ποδόσφαιρο». (Μαυρομάτης ,1996 σ.26-27).Έχοντας αντιληφθεί την περιρρέουσα ατμόσφαιρα ο πανίσχυρος Γερμανός πολιτικός θα αναγκαστεί να κάνει βήματα πίσω στις αντιδράσεις που είχε εκφράσει, καθώς αναφέρει ότι «αν η απόφαση του δικαστηρίου δικαιώσει τον παίκτη, τότε οφείλουμε όλοι να υπακούσουμε»(Μαυρομάτης ,1996 σ.26-27).Γιατί τα άρθρα της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν νόμο της Ενωμένης Ευρώπης (Μαυρομάτης ,1996 σ.26-27). Η χώρα στην οποία δεν υπάρχει ανησυχία σχετικά με την υπόθεση Μποσμάν είναι η Αγγλία διότι εκεί τηρούνται οι νόμοι της ΕΟΚ χρόνια πριν ,όποτε δεν θα χρειαστεί μεταβολή στο σύστημα καθώς είναι θεσπισμένος κανόνας σε όλη τη Βρετανία , η ελεύθερη διακίνηση των ποδοσφαιριστών(Μαυρομάτης ,1996 σ.27). Ο γενικός εισαγγελέας του Ευρωπαϊκού Ανώτατου Δικαστηρίου, Καρλ Όττο Λεντς και ο Ευρωπαίος Επίτροπος Κάρελ Φαν Μιρτ προσπαθώντας να πείσουν την ευρωπαϊκή ποδοσφαιρική ομοσπονδία υποστηρίζουν την θέση τους , αναφέροντας ότι η ΟΥΕΦΑ θα είναι καλό να βρει νέους τρόπους για την ανάπτυξη του ποδοσφαίρου αλλά και να διαμορφώσει τους κανόνες της σε βαθμό που θα ικανοποιεί τους ποδοσφαιριστές και

θα εξυπηρετεί τις ομάδες, ώστε οι φίλαθλοι να απολαμβάνουν το αντίστοιχο θέαμα. Άλλωστε χρόνια νωρίτερα είχαν γίνει οι προειδοποιήσεις για τις αλλαγές, που θα έπρεπε να εντάξουν η FIFA και η UEFA (Μαυρομάτης, 1996 σ.27). Σημαντική παράμετρος που δείχνει ουσιαστικά την μελλοντική εξέλιξη της υπόθεσης είναι η δήλωση του Καρλ Όττο Λεντς, γενικού εισαγγελέα του Ανώτατου Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, στις 20 Σεπτεμβρίου του 1995 στην οποία αναφέρει τα εξής: «ότι σύμφωνα με αυτά που έχουν θεσμοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην συνθήκη της Ρώμης (τη δεκαετία του 1960) ο περιορισμός των ξένων παικτών που μπορούν να πάρουν μεταγραφή σε ευρωπαϊκές ομάδες της κοινότητας αλλά και γενικότερα το σύστημα διακίνησης των ποδοσφαιριστών στην Ευρώπη έρχονται σε πλήρη αντίθεση» (Μαυρομάτης, 1996 σ.28).

4.5 Ο Κανονισμός Μποσμάν

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (*European Court of Justice*) στις 15 Δεκεμβρίου του 1995, σχετικά με την ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την άμεση εφαρμογή του άρθρου 48 της Συνθήκης της Ρώμης του 1957 (μετέπειτα, Άρ. 39 ΣΕΚ). Αυτό αναφέρουν και οι (Αλεξόπουλος & Αναγνωστόπουλος 2010, σελ. 44-45).

Η υπόθεση αυτή αρχικά αφορούσε την προσφυγή της Βελγικής ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας κατά του Βέλγου ποδοσφαιριστή Ζαν-Μαρκ Μποσμάν (*Union Royal Belges des Sociétés de Football Association ASBL & others v. Jean-Marc Bosman; Case C-415/93, ECR I-4921*) και προκάλεσε μια σημαντική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετική με την ελευθερία μετακίνησης των εργαζομένων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Wikipedia.org, Κανονισμός Μποσμάν).

Με την απόφαση Μποσμάν επιτράπηκε στους επαγγελματίες ποδοσφαιριστές να μεταγράφονται ελεύθερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν λήγει το συμβόλαιό

τους σε κάποιον άλλο σύλλογο χωρίς κάποια αξίωση αποζημίωσης από την προηγούμενη ομάδα τους. Επίσης, ακυρώθηκαν όσοι κανονισμοί εθνικών ομοσπονδιών χωρών-μελών της Ε.Ε. επέβαλαν περιορισμούς σε τέτοιου είδους μεταγραφές, (π.χ. η επιβολή ανώτατου ορίου ξένων ποδοσφαιριστών). Η απόφαση αφορούσε μόνο τους ποδοσφαιριστές, οι οποίοι ήταν υπήκοοι σε χώρες-μέλη της Ε.Ε., που χαρακτηρίζονται και ως κοινοτικοί για τους οποίους επιτρεπόταν πλέον η μεταγραφή ανεξαρτήτως αριθμού, σε αντίθεση με τους μη κοινοτικούς, για τους οποίους, οι εκάστοτε ομοσπονδίες διατήρησαν τους κανονισμούς τους (wikipedia.org Κανονισμός Μποσμάν). Το Ανώτατο Δικαστήριο δικαιολόγησε πλήρως την απόφαση που πήρε, θέτοντας την Αγγλία ως παράδειγμα, η οποία τηρεί πλήρως τις δεσμεύσεις που υπάρχουν από τη συνθήκη της Ρώμης. Οπότε διαφώνησε με τον ισχυρισμό περί κινδύνου από την ελεύθερη διακίνηση των ποδοσφαιριστών (Μαυρομάτης 1996, σ.48-49). Η συγκεκριμένη μέρα της απόφασης θεωρήθηκε ιστορική, καθώς τα πράγματα δεν θα είναι πλέον τα ίδια για τους αθλητές και πιο συγκεκριμένα τους ποδοσφαιριστές, οι οποίοι πλέον αποκτούν την ελευθερία της επιλογής (Μαυρομάτης 1996, σ.30). Ο κανονισμός Μποσμάν τίθεται επίσημα σε εφαρμογή από την 1^η Μαρτίου του 1996 σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ο οποίος καλύπτει το σχετικό άρθρο της συνθήκης της Ρώμης που αφορούν την ελεύθερη διακίνηση των αθλητών εργαζομένων (Μαυρομάτης 1996, σ.11). Ο (Παπαλουκάς, 2008) αναφέρει ότι η απόφαση Μποσμάν έθεσε τον κανόνα, δηλαδή όταν μια πρακτική αποτελεί οικονομική δραστηριότητα δεν εξαιρείται. Όπως συμπληρώνει ο (Papaloukas, 2010) ο Κανονισμός Μποσμάν αποτέλεσε και βάση για να υιοθετηθεί από τη FIFA (μέσω του άρθρου 20 στο παράρτημα 4 του καταστατικού της, το οποίο αφορούσε τους κανονισμούς για τις μεταγραφές παικτών), η καταβολή ενός χρηματικού πόσου, ως τροφεία από την ομάδα που γίνεται επαγγελματίας αν ο ποδοσφαιριστής έχει περάσει από αλλά σωματεία ως ερασιτέχνης ποδοσφαιριστής. Ουσιαστικά αφορμή για τη συγκεκριμένη κίνηση της FIFA αποτέλεσε, η μεταγραφή ενός νεαρού παίκτη της γαλλικής Olympique Lyonnais στην αγγλική Newcastle United χωρίς να δοθούν τα τροφεία στην γαλλική ομάδα, η οποία έχει από νεαρή ηλικία τον παίκτη «στις τάξεις της». Ένας από τους πιο εξειδικευμένους επιστήμονες στο αθλητικό δίκαιο, ο Daniel Geey από τη νομική εταιρεία Sheridans αναφέρει χαρακτηριστικά «ακόμα και σήμερα εξακολουθεί να θεωρείται, ως μια από τις πιο σημαντικές υποθέσεις αθλητικού δικαίου όλων των εποχών, στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από την νομική κοινότητα (James Riach www.theguardian.com/, 2015). Η απόφαση Μποσμάν είχε τεράστιο οικονομικό

αντίκτυπο, στις δαπάνες των συλλόγων για τις μεταγραφές των ποδοσφαιριστών αλλά από την άλλη πλευρά ο αντίκτυπος ήταν θετικός και στις εμπορικές συμφωνίες των συλλόγων, όσον αφορά τα έσοδα τους (James Riach www.theguardian.com/, 2015).

4.6 Η αντίδραση της UEFA μετά την απόφαση

Παρότι η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, ήταν επίσημη και τελεσίδικη και μάλιστα έπρεπε να εφαρμοστεί άμεσα από τα επίσημα όργανα του παγκόσμιου και του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Οι ομοσπονδίες διοίκησης του ποδοσφαίρου όμως δεν θα δεχόντουσαν τόσο εύκολα να πέσει το κατεστημένο τους από έναν άσημο Βέλγο ποδοσφαιριστή. Οι ιθύνοντες της ΟΥΕΦΑ θα αποστείλουν φαξ και επιστολές στις δώδεκα ισχυρότερες ομοσπονδίες και στους εκπροσώπους των συλλόγων, οι οποίοι συνέχιζαν να αγωνίζονται στις τρεις ευρωπαϊκές συλλογικές διοργανώσεις της (το Κύπελλο Κυπελλούχων, το Κύπελλο ΟΥΕΦΑ Και το Τσάμπιονς Λιγκ(παλαιότερα Κύπελλο Πρωταθλητριών). Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία έθεσε ως στόχο στο ραντεβού που ήταν προγραμματισμένο να γίνει στις αρχές Φεβρουαρίου του 1996, να δημιουργήσει μία δυνατή συμμαχία , η οποία θα μπορούσε να καταφέρει να ανατρέψει την απόφαση Μποσμάν ,του Ανώτατου Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Η ΟΥΕΦΑ έχει την πεποίθηση ότι «οι ισχυροί» του ποδοσφαίρου της Ευρώπης θα καταφέρουν να μεταπείσουν τις κυβερνήσεις τους(Μαυρομάτης,1996 σ.33). Μάλιστα η ΟΥΕΦΑ έχοντας ως κύριο εκπρόσωπο τον γενικό της γραμματέα, Γκέρντ Άιγκνερ , ο οποίος διακηρύσσει προς τα ΜΜΕ ότι τα όργανα διοίκησης του ποδοσφαίρου δεν θα δεχθούν την απόφαση αυτή ,καθώς σύμφωνα με τον ίδιο είναι αδιανόητη εξομοίωση του ποδοσφαιριστή με τον εργάτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επίσης λέει ότι θα επιμείνουν ώστε να μην αλλάξει τουλάχιστον μέχρι το τέλος της ποδοσφαιρικής σεζόν 1996-1997. Αναφέρει επίσης τις κυρώσεις που θα επιβάλλει η Κομισιόν και λέει ότι στη Νιόν της Ελβετίας θα συναντηθούν στις 2 Φεβρουαρίου του 1996 με τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ,για να δουν όλες τις περιπτώσεις ξεχωριστά(Μαυρομάτης,1996 σ.35). Οι αντιδράσεις από τις Βρυξέλες έρχονται σε έντονο ύφος ,καθώς τονίζουν ότι οι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές δικαιωματικά μπορούν να καταφύγουν στα πολιτικά δικαστήρια αν διαπιστώσουν την παραβίαση των δικαιωμάτων τους από την ΟΥΕΦΑ.Ο Ευρωπαίος επίτροπος, Φαν Μιρτ τονίζει «ότι από τις 15 Δεκεμβρίου του 1995 είναι σε άμεση ισχύ σε περίπτωση τιμωρίας των

ομάδων από την ΟΥΕΦΑ ,λόγω χρησιμοποίησης παραπάνω ποδοσφαιριστών που προέρχονται από την ΕΟΚ.» Διαβεβαίωσε μάλιστα ότι σε περίπτωση προσφυγής στα πολιτικά δικαστήρια θα δικαιωθούν. (Μαυρομάτης,1996 σ.36). Τελικά επέρχεται μεγάλο σοκ στην ΟΥΕΦΑ, καθώς η ομοσπονδία ενός άλλου ομαδικού αθλήματος και εν προκειμένω αυτή του μπάσκετ ,είναι αυτή που κάνει βήματα προς τα πίσω για να αποδεχθεί την απόφαση Μποσμάν. Η FIBA αποφασίζει να συναντηθεί με την Κομισιόν στις 23 Φεβρουαρίου του 1996 στις Βρυξέλλες με σκοπό να ζητηθεί η άποψη της Ε.Ε. σχετικά με την διακίνηση των παικτών του μπάσκετ(Μαυρομάτης,1996 σ.39-40). Στις 19 Φεβρουαρίου του 1996 , στο Λονδίνο όταν παύει να είναι σε ισχύ ,η συμμαχία των 21 εθνικών ποδοσφαιρικών ομοσπονδιών ,διότι Γερμανοί ,Άγγλοι και Ολλανδοί αναφέρουν ότι θα εφαρμόσουν τους νόμους της ΕΟΚ και δεν θα προσπαθήσουν να ανατρέψουν την απόφαση αυτή. Η ηγεσία της ΟΥΕΦΑ δια στόματος του προέδρου της, θέλει απλά οι ομάδες να τηρήσουν τα συμφωνηθέντα δηλαδή τη μη χρησιμοποίηση μέχρι το τέλος της σεζόν ξένων παικτών ώστε να μην διαταραχθεί η ισονομία ανάμεσα σε ισχυρές και ανίσχυρες ομάδες. Ο Γκέρντ Άιγκνερ, ο γενικός γραμματέας της ΟΥΕΦΑ αναφέρει ότι είναι μια δύσκολη μέρα για τον αθλητισμό και ειδικότερα το ποδόσφαιρο καθώς σύμφωνα με τον ίδιο αυτή η πολιτική απόφαση θα προκαλέσει πολλές ζημιές στο χώρο του ποδόσφαιρου, καθώς κάποιιοι με βάση αυτή την απόφαση κοιτάνε το προσωπικό τους όφελος και όχι το ίδιο άθλημα(Μαυρομάτης,1996 ,σ.40-41).Η ΟΥΕΦΑ καταλαβαίνει πλέον ότι η απόφαση ήρθε για να μείνει (Μαυρομάτης,1996 σ.40-41).

4.7 Τα Μ.Μ.Ε. στην υπόθεση Μποσμάν

Ο Μποσμάν στο ξεκίνημα της υπόθεσης, εκτός από τους δικηγόρους του δεν είχε κάποιο άλλο στήριγμα ,απέναντι στο ισχυρό ευρωπαϊκό ποδοσφαιρικό διοικητικό σύστημα(Μαυρομάτης,1996 σ.21).Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κρατάνε μία συγκεκριμένη στάση καθώς αρχικά δεν προβάλλουν τους λόγους της προσφυγής του Μποσμάν. Η στήριξη όμως που θα λάβει ο ποδοσφαιριστής επισήμως από τον επίτροπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης , Κάρελ Φαν Μιρτ και η υποστήριξη του συνδικαλιστικό οργάνου των ποδοσφαιριστών(FIFPRO) θα είναι οι λόγοι ώστε να γίνει ο ίδιος πρωτοσέλιδο στον διεθνή Τύπο(Μαυρομάτης,1996 σ.23-26).Ο Τύπος αναπαρήγαγε πολλές δηλώσεις του γενικού γραμματέα της ΟΥΕΦΑ, Γκέρντ Άιγκνερ που συνήθως είχαν έντονο τόνο και ύφος καθώς ο ίδιος καταφερόταν κατά των αυτών ,που

υποστήριζαν την θέση του Μποσμάν (όπως ο επίτροπος Φαν Μιρτ ,η FIFPRO και ο γενικός εισαγγελέας του Ανώτατου Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, Καρλ Όττο Λεντς) ακόμα και στην Κομισιόν έκανε επίθεση αναφέροντας ότι η άμεση εφαρμογή της απόφασης Μποσμάν ήταν αποτέλεσμα πολιτικής παρέμβασης. Τέλος ειρωνεύεται την απόφαση, διότι δεν μπορούν κατά τον ίδιο να εξισώσουν τον εργάτη με τον ποδοσφαιριστή.(Μαυρομάτης,1996 σ.24,σ35,σ.41).Η υπόθεση πλέον βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του παγκοσμίου Τύπου καθώς αφορά όλους τους ποδοσφαιριστές, τα αθλητικά σωματεία αλλά και τις κυβερνήσεις των άμεσα εμπλεκόμενων κρατών(Μαυρομάτης,1996 σ.26).

4.8 Η ζωή του Μποσμάν μετά την απόφαση

Ο Μποσμάν παρά τη νίκη του στην δικαστική του διαμάχη ,βρέθηκε αντιμέτωπος με σημαντικές προσωπικές αλλά και οικονομικές δυσκολίες. Ο Μποσμάν μετά το πέρας της δικαστικής διαδικασίας και της τελεσίδικης απόφασης, όταν έσβησαν τα φώτα της δημοσιότητας ο Βέλγος ποδοσφαιριστής βρέθηκε και πάλι στην αφάνεια. Σε συνέντευξη που παραχώρησε ο παλαίμαχος πλέον ποδοσφαιριστής ανέφερε χαρακτηριστικά, ότι η αποζημίωση που έλαβε δαπανήθηκε κατά βάση για τα νομικά έξοδα της δίκης και τελικά ήταν αυτό ,το οποίο οδήγησε τον Ζαν-Μαρκ Μποσμάν σε πτώχευση. Κατά τη διάρκεια της δίκης έληξε και ο γάμος του. Επίσης κάποια χρήματα χάθηκαν λόγω της επένδυσης του σε σειρά από μπλουζάκια μάλιστα ο ίδιος ο Μποσμάν τη δημιούργησε ,καθώς πίστευε ότι οι ποδοσφαιριστές που επωφελήθηκαν από την απόφαση θα τον υποστήριζαν αγοράζοντας ένα μπλουζάκι "Who's the Boz". Πούλησε μόλις ένα και αυτός που το αγόρασε ήταν, ο γιος του δικηγόρου του(Marchetti, Simona gazzeta.it, 2011). Στον φιλικό αγώνα απέναντι στη Λιλ που διοργανώθηκε προς τιμήν του και τα έσοδα θα κατέληγαν στο ίδιο παρευρέθηκαν μόλις 2.000 θεατές (Slater, Matt bbc.com, 2015). Για να μπορέσει να αποπληρώσει τους φόρους του, χρειάστηκε να πουλήσει το αυτοκίνητο του και το δεύτερο του σπίτι (Graham Ruthven www.vice.com/, 2015). Το αποτέλεσμα των οικονομικών δυσκολιών του και της επαγγελματικής απομόνωσης από τον χώρο του ποδοσφαίρου, έριξε τον Ζαν-Μαρκ Μποσμάν στην κατάθλιψη και δυστυχώς ακολούθησε ο αλκοολισμός , με τον οποίο πάλεψε ιδιαίτερα για να ξεφύγει (Danielle Rossingh www.forbes.com, 2015). Ο Μποσμάν είχε και άλλες δικαστικές περιπέτειες,

καθώς τον Απρίλιο του 2013 καταδικάστηκε και η ποινή του ήταν φυλάκιση ενός έτους με αναστολή μετά από επίθεση που δέχτηκαν από τον ίδιο, η τότε σύντροφος του και η δεκαπεντάχρονη κόρη της λόγω της άρνησης της τότε κοπέλας του, να του δώσει κάποιο οινοπνευματώδη ποτό. Το περιστατικό εκτυλίχθηκε το 2011. Τελικά για να μην φυλακιστεί ακολούθησε ένα πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας (Paul Morrissey web.archive.org, 2013). Από το 2015 είναι άνεργος και ζει με ένα επίδομα που παίρνει από το Βελγικό κράτος, επίσης τον βοηθάει και η παγκόσμια ένωση των ποδοσφαιριστών (FIFPRO). Ο Μποσμάν σε συνεντεύξεις που έδωσε το 2015, σχετικά με την συμπλήρωση των είκοσι ετών από την ιστορική απόφαση για τον παγκόσμιο αθλητισμό και συγκεκριμένα για το ποδόσφαιρο αναφέρθηκε στα όσα δεν του αναγνωρίστηκαν στην πράξη. Μάλιστα σε συνέντευξη του λέει ότι το ποδόσφαιρο στην Αγγλία εξελίχθηκε εξαιτίας του και έχει γίνει τόσο όμορφο. Η επίδραση που είχε ο Μποσμάν στη σημερινή ευρωπαϊκή και παγκόσμια ποδοσφαιρική αγορά μπορεί να ειπωθεί αναμφισβήτητα ότι είναι πιο σημαντική ακόμα και από την ποδοσφαιρική επιρροή που έχουν οι Messi και Cristiano Ronaldo. Πολλοί μπορεί να λησμονούν καθώς τα χρόνια έχουν περάσει ότι μέχρι την ιστορική απόφαση Μποσμάν, τον Δεκέμβριο του 1995 οι ποδοσφαιριστές ήταν εγκλωβισμένοι στις ομάδες τους, διότι μέχρι τότε οι ομάδες καθόριζαν το μέλλον τους είτε ήταν είτε δεν ήταν ελεύθεροι. Όπως τονίζει και ο ίδιος, ένιωσε αιχμάλωτος από το σωματείο του καθώς του προσφέρθηκε ένα συμβόλαιο από τη Λιέγη τέσσερις μικρότερο από το προηγούμενο. Ενώ όταν δέχθηκε την πρόταση από την Δουνκέρκη ζητούσε η Λιέγη ένα υπερβολικό ποσό. Η Λιέγη κρατούσε μια αντικρουόμενη στάση, δηλαδή ήθελε να του ανανεώσει το συμβόλαιο με ελάχιστα χρήματα επιβάλλοντας μείωση του μισθού του κατά 3/4 (ουσιαστικά τον αξιολογούσε ότι έχει μια μικρή ποδοσφαιρική αξία), ενώ από την άλλη σε περίπτωση μεταγραφής του σε άλλη ομάδα ζητούσε τεράστιο ποσό αποζημίωσης (δηλαδή σε περίπτωση αποχώρησης του παίκτη, η ομάδα αξιολογεί ότι έχει μεγάλη ποδοσφαιρική αξία). Στην περίπτωση του Μποσμάν δημιουργείται μια παράδοξη κατάσταση (James Riach www.theguardian.com/, 2015). Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι μέχρι την απόφαση Μποσμάν, οι ομάδες είχαν δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν μόλις τρεις ξένους ποδοσφαιριστές. Επίσης δεν ήταν εφικτό για τους παίκτες ακόμα και ελεύθεροι να ήταν επιλέξουν το ποδοσφαιρικό τους μέλλον. Οι ομάδες ήταν αυτές που επέλεγαν αν θα αφήσουν τον ποδοσφαιριστή χωρίς ή με αποζημίωση να πάει σε άλλο ποδοσφαιρικό σωματείο. Τα δεδομένα που έχουν την σημερινή εποχή στο χώρο ποδοσφαίρου φαινόταν αδιανόητα για εκείνη την

εποχή. Ένας ποδοσφαιριστής μπορεί ακόμα και έξι μήνες πριν την λήξη του συμβολαίου του ,να υπογράψει ως ελεύθερος στην επομένη του ομάδα (James Riach www.theguardian.com/, 2015).Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα παικτών που επωφελήθηκαν από την απόφαση Μποσμάν από τους πρώτους ήταν ο Steve McManaman , ο οποίος (το 1999) πέντε μήνες πριν την λήξη του συμβολαίου του με την Λίβερπουλ, υπέγραψε συμβόλαιο συνεργασίας με την Ρεάλ Μαδρίτης . Από το τότε υπήρξαν αρκετοί παίκτες που ακολούθησαν την ίδια πρακτική όπως οι Sol Campbell,Andrea Pirlo, Michael Ballack,Robert Lewandowski και άλλοι (James Riach www.theguardian.com/, 2015).Περίπτωση παίκτη που επωφελήθηκε από τον Κανονισμό Μποσμάν είναι ο Edgar Davids,για να πάρει μεταγραφή από τον Ajax στην Milan το 1996, ένα χρόνο αργότερα ο πρώην συμπαίκτης του, Patrick Kluyvert μετακομίζει από τον Ajax στην Barcelona. Το 1998 ο Brian Laudrup από την σκωτσέζικη Rangers στην αγγλική Chelsea. (Gerard Brand www.skysports.com/, 2015)Ο Bosman τελικά μπορεί να μην είχε κάποιο ιδιαίτερο προσωπικό όφελος .Αλλά όπως αναφέρει η κίνηση που έκανε είχε ως σκοπό το γενικό καλό. Ένωσε ότι έδωσε δικαιώματα στους ανθρώπους κάνοντας την συγκεκριμένη πράξη. «Η τωρινή γενιά των ποδοσφαιριστών δεν έχει συνειδητοποιήσει πόσο τυχερή είναι καθώς μπορούν να φύγουν από τον έναν σύλλογο και να πάνε στον άλλο, ελέγχοντας οι ίδιοι το μέλλον τους μάλιστα χωρίς να υπάρχει και ο περιορισμός των ξένων παικτών» λέει ο Μποσμάν. Για να συνεχίσει λέγοντας «υπάρχουν παίκτες που κερδίζουν ακόμα και μισθό του ύψους των 300 χιλιάδων λιρών την βδομάδα στην Αγγλία ή και λιγότερα αυτό είναι υπέροχο για αυτούς διότι έτσι έχουν ακόμα καλύτερη ποιότητα ζωής» (James Riach www.theguardian.com/, 2015). Τέλος ο Μποσμάν ένωσε υπερήφανος για την υπόθεση αυτή, καθώς ακόμα και σε 20 ή 30 χρόνια που αυτός μπορεί να μην ζει θα μνημονεύεται για τα δεδομένα που άλλαξαν άρδην την πορεία του ποδοσφαίρου μετά από αυτή την απόφαση-ορόσημο (James Riach www.theguardian.com/, 2015). Ο ίδιος μένει με το δικαιολογημένο παράπονο, ότι δεν τον ευχαριστήσαν με τις πράξεις τους αυτοί που ευεργετήθηκαν από το Κανονισμό Μποσμάν (James Riach www.theguardian.com/, 2015). Σε άλλη συνέντευξη του Ζαν-Μαρκ Μποσμάν σχετικά με την συμπλήρωση των είκοσι ετών από την έκδοση της ιστορικής απόφασης-ορόσημο(Κανονισμός Μποσμάν) από το Ανώτατο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αναφέρει ότι το ποδόσφαιρο έχει αλλάξει έχει γίνει αστικό άθλημα και πλέον δεν είναι ξεκάθαρη βάση της εργατικής τάξης. Μετά τον Κανονισμό Μποσμάν δημιουργήθηκαν παρά πολλές νέες θέσεις εργασίας για να συμπληρώσει ο παλαίμαχος πλέον ποδοσφαιριστής

«ότι το ποδόσφαιρο αλλάζει, καθώς επεκτείνεται επιχειρηματικά». Για να συνεχίσει λέγοντας «υπάρχουν αρκετά χρήματα στο ποδόσφαιρο και κάποιοι ισχυροί οικονομικοί κύκλοι έχουν δυνατότητα να έχουν στην κατοχή τους ,αρκετούς συλλόγους ταυτόχρονα» (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Η απόφαση Μποσμάν δεν είναι η κύρια υπεύθυνη για την ραγδαία αλλαγή στο ποδόσφαιρο. Στην Αγγλία, η έκθεση Taylor το 1990 και η αλλαγή στα δεδομένα διαχείρισης, της Πρέμιερ Λιγκ το 1992 μετά την αλλαγή του νόμου περί επιστροφής(στην Αγγλία) βοήθησε το προϊόν ώστε να αρχίσει την απότομη εξέλιξη του, εξίσου σημαντική ήταν και η διοργάνωση του EURO 1996 και όλα αυτά βοήθησαν στην αύξηση της δημοτικότητας του αθλήματος (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ουσιαστικά τότε αρχίζει η προσέλκυση του ποδοσφαιρικού κοινού μέσω του μάρκετινγκ. Τέτοιο παράδειγμα, είναι ο χαρακτηρισμός που απέδωσε(“prawn sandwich fans”) ο τότε ποδοσφαιριστής της Manchester United, Roy Keane τον Νοέμβριο του 2000 για τους πρώτους φιλάθλους που έλαβαν εταιρική φιλοξενία, διότι επισήμανε ότι δεν καταλάβαιναν τι έβλεπαν. Πλέον κάποιες φορές , η συζήτηση γύρω από το όνομα Μποσμάν λόγω της στροφής, που απέκτησε στην ολότητα του ,το σύγχρονο ποδόσφαιρο απέκτησε και μια μικρή αρνητική χροιά (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο ίδιος ο Μποσμάν δεν διαφωνεί ,καθώς αναφέρει ότι πλέον το ποδόσφαιρο έχει αποκτήσει μια αστική μορφή και έχει χάσει το λαϊκό του χαρακτήρα, όπως αποδιδόταν από την εργατική τάξη. Ο Μποσμάν συμπληρώνει «ότι πολλές θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν λόγω του Κανονισμού Μποσμάν, αλλά ταυτόχρονα την ίδια περίοδο ο κόσμος του ποδοσφαίρου άλλαξε διότι πλέον μέσω της εμπορευματοποίησης του, οι επαγγελματικές ομάδες γίνονται επιχειρήσεις (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Σύμφωνα με τον παλαίμαχο Βέλγο ποδοσφαιριστή(Zαν-Μαρκ Μποσμάν) δεν ήταν συνέπεια της απόφασης Μποσμάν, η ταυτόχρονη κατοχή ομάδων από τα ίδια επιχειρηματικά συμφέροντα (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Πλέον στο Champions League(Κύπελλο Πρωταθλητριών ονομαζόταν παλαιότερα) μόνο και μόνο η συμμετοχή των ομάδων σε αυτό δίνει αρκετά χρήματα και πολλές φορές τα ποδοσφαιρικά σωματεία δεν έχουν, ως αυτοσκοπό την κατάκτηση του τροπαίου. Η συμμετοχή για τις ομάδες σε αυτό ,σημαίνει και αύξηση των εσόδων τους ,είτε μέσω της UEFA είτε μέσω των φίλαθλων τους (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν λέει «ότι όλα γίνονται για τα χρήματα» (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Όταν ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν μεγάλωνε, κατά διάρκεια της δεκαετίας του 1970 στη Λιέγη , είδε την Κλαμπ Μπριζ να φτάνει στο τελικό του ,τότε Κυπέλλου

Πρωταθλητριών(σημερινή ονομασία Champions League) του 1978. Σύμφωνα με τον Μποσμάν, πολύ δύσκολα θα καταφέρει η Μπριζ να πετύχει το ίδιο κατόρθωμα σήμερα, αν την ομάδα δεν την αναλάβει κάποιος αρκετά πλούσιος άνθρωπος. «Οι βελγικές ομάδες μετά την απόφαση μπορούν να περισσότερους ξένους ποδοσφαιριστές» αναφέρει ο Μποσμάν, για να πει στη συνέχεια ότι πλέον λόγω οικονομικών μεταβολών(αυξημένοι προϋπολογισμοί) ήταν πιο να δύσκολο να πάρουν τους κατάλληλους παίκτες (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). «Η Σταντάρ Λιέγης τότε ,ήταν στο ίδιο επίπεδο με την Τσέλσι» λέει ο Μποσμάν. Ο οικονομικός προϋπολογισμός της Τσέλσι είναι εκατό φορές μεγαλύτερος. Εξαιτίας της δράσης του Μποσμάν ,που κατέληξε στον Κανονισμό Μποσμάν πολλοί αθλητές ,είτε άμεσα είτε μετέπειτα κέρδισαν αρκετά χρήματα. Το παράδειγμα της Αγγλίας είναι το χαρακτηριστικότερο κατά τον ίδιο, μετά την απόφαση Μποσμάν ,διότι οι Άγγλοι εκτόξευσαν το άθλημα και από την αγωνιστική πλευρά(πλήθος καταξιωμένων ποδοσφαιριστών θέλει να αγωνιστεί στην Πρέμιερ Λιγκ) και από την εξαγωνιστική πλευρά, καθώς πλέον το προϊόν έχει φτάσει σε δυσθεώρητα οικονομικά νούμερα και επιφέρει αρκετά έσοδα στις ομάδες (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν γεννήθηκε στη Λιέγη το 1964 και ήταν γιός του Gilbert (ανθρακωρύχος στο επάγγελμα) και της Angélique(καθαρίστρια στο επάγγελμα). « Μπορούσαμε να δούμε το γήπεδο της Σταντάρ Λιέγης από το σπίτι μας», λέει ο Μποσμάν. «Αρκετά κοντά στο σπίτι μας ήταν η χαλυβουργία της περιοχής, η οποία δεν υφίσταται πλέον» συμπληρώνει ο παλαίμαχος ποδοσφαιριστής (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν μιλώντας σχετικά με τη δικαστική του διαμάχη είπε ότι «οι δικηγόροι του και ο ίδιος περίμεναν να λήξει αυτή η διεκδίκηση να λήξει με την κατάλληλη απόφαση, μέσα σε δεκαπέντε μέρες όμως τελικά αυτή κράτησε 5 χρόνια μέχρι την τελεσίδικη απόφαση. Όταν βγήκε η απόφαση ,τον Δεκέμβριο του 1995 ,ήταν ήδη τριάντα ενός χρονών και τα χρόνια της ποδοσφαιρικής του ακμής ,είχαν περάσει ανεπιστρεπτί (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015).Πέρασε δηλαδή τα χρόνια της ωριμότερης ποδοσφαιρικής ηλικίας ενός παίκτη, παλεύοντας για την συγκεκριμένη νομική υπόθεση (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Οι δικηγόροι του περίμεναν να δοθούν οι απαντήσεις γρήγορα από τις ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες και τους συλλόγους , ώστε να συνεχιστεί η καριέρα του. Κατάλαβε γρήγορα, ο ίδιος ότι δεν υπήρχε διάθεση για εξεύρεση λύσης, ούτε καν όρεξη για διάλογο από τα ποδοσφαιρικά σωματεία, ούτε από την UEFA και την FIFA. Ένωσε και ο ίδιος ότι αυτή, ήταν μία πολιτική επίθεση και ουσιαστικά το τέλος της ποδοσφαιρικής του

καριέρας (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν έγινε «ένας μαχητής για την ελευθερία» σύμφωνα με τα λεγόμενα του. Οι συμπαίκτες (συνάδελφοι) του Λιέγη και γενικά οι ποδοσφαιριστές παγκοσμίως δεν πήραν θέση γιατί φοβήθηκαν τις κυρώσεις. Αλλά όλοι τους επωφελήθηκαν από την απόφαση, το 1995. Υπάρχει μια παρόμοια περίπτωση με την δική του, ενός παίκτη ο οποίος αγωνιζόταν στην Αμβέρσα και αρνήθηκε τη μείωση του συμβολαίου, η βελγική ομοσπονδία τον απείλησε ότι θα τιμωρηθεί με ισόβιο αποκλεισμό από τη ποδοσφαιρική δράση και αυτός αποφάσισε να αποσυρθεί και να γίνει ταχυδρόμος (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν θα κάνει ένα αστείο, σχετικό με την περίπτωση του ποδοσφαιριστή της Αμβέρσας λέγοντας, ότι οι πρόεδροι της FIFA και της UEFA Σεπ Μπλάτερ και Μισέλ Πλατίνι, έχουν δουλέψει στο παρελθόν σε ταχυδρομική υπηρεσία και για αυτό ξέρουν από φακέλους. (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν τονίζει ότι ακόμα και μετά την απόφαση δεν ήταν αποδεκτός στο κόσμο του ποδοσφαίρου ειδικά από την UEFA και την FIFA. Το 2000 η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ανατρέψει την απόφαση Μποσμάν για παίκτες μέχρι την ηλικία των είκοσι τριών ετών εξόργισε τον παλαίμαχο ποδοσφαιριστή από το Βέλγιο. Απαιτήθηκε και πάλι αποζημίωση στις μεταγραφές και όπως τόνισε ο Μποσμάν «αυτό σήμαινε την εκ νέου εισαγωγή του προηγούμενου συστήματος μεταγραφών για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις όποτε θα εμφανιστούν πάλι, οι υπερβολικά υψηλές οικονομικές απαιτήσεις των ομάδων» (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Μάλιστα όπως ανέφερε ότι δεν είναι λογικό στο 21^ο αιώνα οι παίκτες να πωλούνται σαν να είναι προϊόν (λες και είναι γουρούνια). Ουσιαστικά διαφαίνεται ότι όλα έχουν να κάνουν με τις πωλήσεις και τα πλούσια ποδοσφαιρικά σωματεία να γίνουν ακόμα πλουσιότερα (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). «Δεν ενδιαφέρεται κανείς για την αναδιανομή των χρημάτων στο ποδόσφαιρο» λέει ο Μποσμάν (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Όπως αναφέρει ο Μποσμάν «υπάρχουν περίπου 25 μεγάλοι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι, οι οποίοι γίνονται μεγαλύτεροι την εποχή της απόφασης Μποσμάν ήλπιζα ότι θα αξιοποιηθεί με τον πλέον κατάλληλο τρόπο. Τώρα χρησιμοποιείται με άσχημο τρόπο και έτσι δημιουργείται ένα ξεκάθαρο μονοπώλιο (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν μπορεί να έλαβε αποζημίωση 350 χιλιάδων ελβετικών φράγκων περίπου. Είχε και να συνεχίζει να έχει υποστήριξη, από το διεθνές συνδικαλιστικό όργανο των ποδοσφαιριστών (FIFPRO) (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν έμεινε σε αδράνεια σε καίριο σημείο της καριέρα του, μέχρι την απόφαση του δικαστηρίου και αυτός ήταν ένας από

τους λόγους, που έχασε τον δρόμο του μετέπειτα (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Του είπαν ότι αν ήθελε περισσότερα θα έπρεπε να περιμένει για να προχωρήσει την διαδικασία της προσφυγής και το αποδέχτηκε (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Όπως συμπληρώνει και ο ίδιος « το ποσό που έλαβε ήταν γελοίο». Στην αυτοκριτική που έκανε ο Μποσμάν αναφέρει και τις κακές συμβουλές που δέχτηκε (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Για αρκετά χρόνια η υπόθεση Μποσμάν βρισκόταν στο μυαλό του Ζαν-Μαρκ , ο οποίος ένιωθε εξαντλημένος και μάλιστα έφτασε στο σημείο να του δημιουργηθεί κατάθλιψη λόγω της συνεχόμενης επαναφοράς στις σκέψεις του, των γεγονότων της δικαστικής υπόθεσης (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Αυτό τον οδήγησε στη συστηματική κατανάλωση αλκοολούχων πότων και πιο συγκεκριμένα μόνο στο κρασί και τη μπύρα και όχι στο whiskey και στα υπόλοιπα ποτά (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Μετά αναζήτησε ψυχιατρική βοήθεια για να ξεπεράσει τα προβλήματα. Ο ίδιος πλέον μετά βίας πίνει. Ήταν όλα στο κεφάλι του και ένιωθε βαρύς αντιμετώπισε πολλά οικογενειακά προβλήματα λόγω της κατάθλιψης και του αλκοόλ και κατάληξε να βρεθεί σε αψιμαχίες, στις οποίες ενεπλάκησε και η βελγική αστυνομία (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Αφού αντιμετώπισε τους δαίμονες του ένιωσε μια προσωπική ικανοποίηση. (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Αυτό που τον βοήθησε να επανέλθει ήταν το ότι ήθελε να βρίσκεται κοντά στα παιδιά του. (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015).Κάνοντας μια αναδρομή στο παρελθόν, ο Μποσμάν και συγκεκριμένα στα μέσα της δεκαετίας του 1990 θυμήθηκε την ευγνωμοσύνη ,που εξέφρασαν προς το πρόσωπο του, οι ποδοσφαιριστές Frank De Boer και Philippe Albert (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Όπως συμπληρώνει ο Μποσμάν «ακόμα περιμένω να μου πουν ευχαριστώ παίκτες όπως ο Ρονάλντο, ο Μπέκαμ και άλλοι» (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Όλα αυτά για τον ίδιο ανήκουν στο παρελθόν και το αίσθημα της περηφάνειας από την δικαστική νίκη είναι αυτό το οποίο παραμένει παρότι ο ίδιος δεν κέρδισε τα χρήματα που του αναλογούσαν (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Ο Μποσμάν αναπολεί τις στιγμές που έζησε ως νεαρός παίκτης μέχρι και την υπογραφή του πρώτου επαγγελματικού του συμβολαίου, ήταν ακόμα άνετα τα δεδομένα στις συνεντεύξεις με τους δημοσιογράφους για τον ίδιο (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Τώρα δεν ισχύει το ίδιο, καθώς το ποδόσφαιρο έχει αποκτήσει υπερβολική πίεση λόγω της ύπαρξης των χρημάτων (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Χαρακτηριστικό παράδειγμα ομάδας που ο Κανονισμός Μποσμάν την ευνόησε ,είναι το αγγλικό ποδοσφαιρικό σωματείο, Manchester United ,

η οποία ένα χρόνο πριν την εφαρμογή της απόφασης λόγω του περιορισμού της συμμετοχής των ξένων παικτών αναγκάστηκε να αγωνιστεί με τον Garry Walsh αντί του Peter Schmeichel στη θέση του τερματοφύλακα κάτι που την οδήγησε σε βαριά ήττα με σκορ 4-0 από την Μπαρτσελόνα (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Παίκτες όπως ο Μαρκ Χιούζ ,ο Ρόι Κιν και ο Ράιαν Γκιγκς παρότι είχαν καταγωγή από την Σκωτία, την Δημοκρατία της Ιρλανδίας και την Ουαλία χαρακτηριζόντουσαν ως ξένοι μέχρι την απόφαση Μποσμάν (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Λίγα χρόνια αργότερα, στο τελικό του Champions League του 1999, απέναντι στην Μπάγερν η αγγλική ομάδα θα κατακτήσει το τρόπαιο έχοντας στη σύνθεση πέντε ξένους παίκτες συν και τον χρυσό σκόρερ του τελικού ,που ήρθε από τον πάγκο, τον Νορβηγό Ole Gunnar Solskjaer (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Μπορεί η καθιέρωση του Κανονισμού Μποσμάν να έγινε, ώστε να προστατευτούν οι ποδοσφαιριστές τελικά, όμως οι ισχυρές ομάδες ωφελήθηκαν και έγιναν ακόμα ισχυρότερες . Στους τελικούς του Champions League που έχουν διεξαχθεί από το 1995 και έπειτα μόνο σε δύο τελικούς υπάρχουν άλλες ομάδες εκτός των τεσσάρων μεγάλων πρωταθλημάτων(Αγγλία, Ισπανία, Ιταλία Γερμανία) το 1996 ήταν ο σύλλογος από την Ολλανδία, ο Άγιαξ, που κατέκτησε μάλιστα το τρόπαιο και το 2003 στον τελικό συμμετείχαν, η πορτογαλική Πόρτο και η γαλλική Μονακό το τρόπαιο κέρδισαν, οι Πορτογάλοι (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015). Κατά τη δεκαετία 1986-1995 ομάδες όπως η Στεάουα Βουκουρεστίου, η Πόρτο, η PSV Αϊντχόφεν, ο Ερυθρός Αστέρας Βελιγραδίου και ο Άγιαξ κατέκτησαν το Ευρωπαϊκό Κύπελλο. Το τρόπαιο κατέκτησε το 1993 η γαλλική Μαρσέιγ αν και αμαυρώθηκε η νίκη της λόγω στημένων παιχνιδιών, που έλαβε μέρος το σωματείο της Μασσαλίας στο εγχώριο πρωτάθλημα (Michael Walker Dailymail.co.uk, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Η ποιοτική μέθοδος

Η πιο κατάλληλη μέθοδος, ώστε να γίνει η ανάλυση του θέματος της παρούσας μελέτης είναι η ποιοτική με τον τρόπο που ορίζεται από τους (Cohen, Manion & Morrison (2008). Υιοθετείται η επαγωγική οπτική ως βάση της ποιοτικής έρευνας. Με βάση τη συγκεκριμένη οπτική έχουμε καλύτερη προσέγγιση ανάμεσα σε έρευνα και θεωρία και συμβάλει με τέτοιο τρόπο με αποτέλεσμα να καταλήξει σε νέα συμπεράσματα . Από αυτά τα συμπεράσματα οι επόμενες έρευνες θα προσπαθήσουν να εμβαθύνουν τα δικά τους ,που θα χρησιμοποιηθούν σε επόμενες όπως υποστηρίζουν οι (Ισαρη & Πουρκός, 2016). Όπως αναφέρουν οι (Denzin & Lincoln (2005) η ποιοτική έρευνα αποτελείται από υλικές και ερμηνευτικές μεθόδους, μέσα από τις οποίες έχουμε έναν μετασχηματισμό της πραγματικότητας ,η αποτύπωση του οποίου γίνεται μέσα από προσωπικές αναπαραστάσεις. Ο μελετητής που χρησιμοποιεί την ποιοτική μέθοδο, σύμφωνα με την παραπάνω άποψη θέλει να δώσει μια διαφορετική ερμηνεία στα ζητήματα ,τα οποία απασχολούν τον άνθρωπο με στόχο του να τους δώσει νόημα. νόημα (Denzin & Lincoln, 2005). Στην ποιοτική μέθοδο, ο μελετητής καταγράφει τα γεγονότα όπως παρουσιάζονται από τους συνεντευξιζόμενους ή όπως αυτά συμβαίνουν. Έχοντας ως δεδομένο ότι κατά τη διάρκειά της συνέντευξης , η οποία είναι μια ζωντανή διαδικασία η ποιοτική έρευνα εξελίσσεται(Παρασκευοπούλου–Κόλλια, 2008, σ.28). Η ποιοτική μέθοδος παρέχει στον ερευνητή μεγάλη δυνατότητα άντλησης πολλών πληροφοριών σχετικά με το θέμα που έχει επιλέξει, όποτε με αυτόν τον τρόπο τον βοηθά στην εξέταση και κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων. Η ποιοτική έρευνα με βάση τα ερωτήματα που υπάρχουν έχει ως στόχο οι απαντήσεις που θα προκύψουν να βοηθήσουν στην ανάδειξη το πως συμβαίνει και γιατί γίνεται κάτι και να μην μείνει στην απλή καταγραφή του. Ο (Hayes 1997; 2013) για την έννοια της «ποιοτικής έρευνας» αναφέρει ότι έχει πολλές σημασίες. Οπότε γεγονός είναι ότι η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην ανάδειξη του καθορισμού της συμπεριφοράς του εκάστοτε ατόμου σε ένα θέμα με βάση την αντίληψη, την στάση και τα κίνητρα του.

Στην ποιοτική έρευνα έχουμε την προβολή της εμπειρίας του ατόμου και των νοημάτων που το απαρτίζουν. Στην αναφορά που γίνεται παραπάνω η ποιοτική μέθοδος μας βοηθάει περισσότερο ,διότι οι απαντήσεις που δίνονται στις ερωτήσεις έχουν ως στόχο την ανάλυση τους, με αφορμή την κοινωνική αλληλεπίδραση που υπάρχει και όχι απλά την αποτύπωση της μέτρησης του. Επίσης ένα θετικό χαρακτηριστικό της ποιοτικής μεθόδου είναι ότι το μέγεθος του δείγματος δεν παίζει ρόλο, καθότι δεν υπάρχουν αριθμητικοί περιορισμοί και κανόνες σε αυτήν (Ιωσηφίδης, 2008).Οπότε ενδείκνυται στην ποιοτική μέθοδο το μικρό δείγμα ,διότι η διαχείριση ενός μεγάλου δείγματος με βάση το κόστος και το χρόνο της συλλογής και της ανάλυσης δεν μας βοηθάει για πρακτικούς λόγους(Mason,2011). Τα ποιοτικά δεδομένα δέχονται πολλές αναγνώσεις και για αυτό μπορούν να κωδικοποιηθούν ,να ταξινομηθούν και να ερμηνευτούν αρκετές φορές από την αρχή, οπότε αυτό δείχνει τον ενδεχομενικό τους χαρακτήρα.(Τσιώλης 2011).Η διαπίστωση που κάνουμε στη μελέτη της ποιοτικής έρευνας είναι ότι την χαρακτηρίζει η αμεσότητα του ερευνητή, αυτό την βοηθάει στη μεγαλύτερη εμβάθυνση στον τρόπο προσέγγισης των θεμάτων, επειδή μαθαίνει και κατανοεί το γεγονός που έχει συμβεί. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι η ευελιξία , η οποία δίνει στον μελετητή τη δυνατότητα της προσαρμογής των ερωτήσεων ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε έρευνας. Στοιχείο της μεθόδου είναι η αμεσότητα ,καθώς δίδεται η δυνατότητα να εκφραστεί και να δικαιολογηθεί η προσωπική άποψη των υποκειμένων της έρευνας χωρίς να οδηγούνται σε γενικεύσεις. Οι ποιοτικές προσεγγίσεις εστιάζουν κάποιες φορές στην περιγραφή της συμπεριφοράς (Hayes 1997).Η απόδειξη της ακρίβειας των συμπερασμάτων κατατάσσεται στα δύσκολα της ποιοτική έρευνας ,διότι αυτά είναι άμεσα εξαρτώμενα και από την προσωπική οπτική των ανθρώπων που συμμετέχουν σε αυτή καθώς και ο τρόπος χειρισμού των απαντήσεων από τον μελετητή , που είναι στην ουσία ο πρωταγωνιστής της έρευνας Cohen, Manion & Morrison, 2008). Η έρευνα πάντα βασίζεται σε κάποιο εργαλείο ,το οποίο χρησιμοποιείται για την καταγραφή στοιχείων και μας βοηθά στην κατάλληλη εξαγωγή συμπερασμάτων με βάση αυτά. Η συνέντευξη είναι το εργαλείο που χρησιμοποιείται στην ποιοτική έρευνα. Η συλλογή νέων δεδομένων γίνεται λόγω της συνέντευξης, οπότε έτσι έχουμε την πρωτογενή έρευνα(Αθανασοπούλου, κ.ά., 2003 σ. 47). Η συλλογή και η καταγραφή απόψεων, εμπειριών, συναισθημάτων ,αντιδράσεων και τάσεων ,αφηγηματικού και ιστορικού υλικού αλλά και δημοσιογραφικών στοιχείων γίνεται με την συνέντευξη(Bryman, 2016). Όπως λέει η Βρόντου (1998) συλλέγουμε πληροφορίες από ανθρώπους που έχουν άποψη για ένα

θέμα. Η αναφορά των ποιοτικών μεθόδων γίνεται στο είδος και στο χαρακτήρα κατά την εξέταση του φαινομένου χωρίς να δίνεται κατεύθυνση από τον ερευνητή (Hammarberg, Kirkman, & De Lacey, 2016; Yilmaz, 2013; Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Τα δεδομένα ,τα οποία συλλέγονται στο φυσικό τους περιβάλλον έχουν μια κανονική ροή και δεν κατευθύνονται από τον μελετητή. Στη μεθοδολογία τους μπορεί να βασίζονται στην οπτική του ερευνητή(Flick, Von Kardorff, & Steinke, 2004) στην πραγματικότητα αυτό που ισχύει η επιδίωξη της ανάδειξης των δεδομένων που προκύπτουν από το φαινόμενο και από τα υποκείμενα ,τα οποία λαμβάνουν μέρος στην έρευνα. Η φυσικότητα των ποιοτικών μεθόδων (Given, 2008; Hughes, 2012) είναι αυτό που τις κάνει θελκτικές, καθώς η εστίαση δίνεται στις προθέσεις(Chism, Douglas, & Hilson, 2008), χωρίς αυτές να χρησιμοποιούνται με καταπιεστικό τρόπο διότι θα επιχειρηθεί να γίνει συλλογή όλων των στοιχείων ,τα οποία βρίσκονται ,μέσα στο πεδίο που κινούνται τα υποκείμενα και συνθέτουν τη ζωή τους. Την παραπάνω σκέψη προχώρησε η (Παπαγεωργίου, 1998, σ. 9-10) καθώς λέει: «Ο ερευνητής μπορεί να κάνει διείσδυση στην προσωπικότητα των υποκειμένων ,ώστε να γίνει η κατανόηση των κοινωνικών επιρροών που έχουν λάβει τα υποκείμενα. Η συνδρομή των ποιοτικών μεθόδων γίνεται πάνω στην προσπάθεια του μελετητή ,ώστε να κάνει απόδοση των εμπειριών των υποκειμένων για να αποκαλύψει τι σημαίνουν οι εμπειρίες αυτές μέσα από την εμβάθυνση των λεγομένων τους. Η παραπάνω διαδικασία χρειάζεται «λεπτή» περιγραφή καθώς δεν είναι απλή(Ballesteros & Mata-Benito, 2018; Geertz, 1973) από την πλευρά των μελετητών η «δημιουργία εικόνων με λεπτομέρεια από την ζωή των ανθρώπων» » (Seitz, 2016, σ. 229). Όπως λένε οι Ίσαρη & Πουρκός (2016, σ. 28) « Η σύγκριση της ποιοτικής μεθόδου με την ποσοτική είναι ο πιο εύκολος τρόπος για την ανάδειξη της ιδιαιτερότητα της πρώτης». Ο μελετητής που θα ακολουθήσει την ποιοτική μέθοδο θα περιγράψει και θα παρατηρήσει όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία μπορεί από το περιβάλλον προσπαθώντας να δώσει την κατάλληλη ερμηνεία των φαινομένων με ακρίβεια(σύμφωνα με τον τρόπο παρουσιάζονται). Η καταγραφή των γεγονότων όπως έχουν ή ανάλογα με την παρουσίαση τους από τα υποκείμενα και ταυτόχρονα ο εαυτός του ερευνητή έρχεται σε σύγκρουση. Για να καταλήξει σε ένα συμπέρασμα ,σχετικά με τα όσα παρατηρεί θα αναλάβει να κάνει με λογικό τρόπο ένα συνδυασμό καταστάσεων, στοιχείων και δεδομένων. Αυτό θα συμβεί ανάλογα με τον τρόπο αντίληψης της ύπαρξης των γεγονότων και με βάση τη σπουδαιότητα που έχουν. Η προσπάθεια ερμηνείας από τον ερευνητή θα γίνει μετά την συλλογή των δεδομένων (Eisner, 2017). Η κρίση του ερευνητή είναι αυτή που έχει ιδιαίτερη σημασία ,στις

ποιοτικές μεθόδους και αυτών που θα διαβάσουν την έρευνα (Eisner, 2017). Θα πρέπει να έχουμε κατά νου την υποκειμενικότητα . Η υποκειμενικότητα του είναι κάτι ,που θα πρέπει να έχουμε κατά νου. Ο χαρακτήρας του μελετητή θα διαφανεί μέσα από την ανάλυση δεδομένων από το κείμενο ,το οποίο θα προκύψει. Οι συνθήκες «πρόσωπο με πρόσωπο» είναι χαρακτηριστικό της ποιοτικής μεθόδου(Redlich-Amirav & Higginbottom, 2014)ο καθένας θα μπορούσε να υποθέσει ότι είναι περίεργα ,τα αποτελέσματα της (Tyler, 2006). Την έρευνα την χαρακτηρίζει ως ένα βαθμό η υποκειμενικότητα του εγχειρήματος, το οποίο είναι ελεγχόμενο από τους προβληματισμούς και τους κανόνες της μεθοδολογίας(Finlay & Gough, 2008) αυτό όμως δεν χαρακτηρίζει τις ποιοτικές μεθόδους, ως προς την αντικειμενικότητα τους. Οι πολύπλοκες και ενεργές υποκειμενικές διαδικασίες και συγκεκριμένα ο σύνθετος συλλογισμός, ο αναλυτικός συλλογισμός και η αντίληψη χαρακτηρίζουν την αντικειμενική γνώση όπως αναφέρουν οι (Finlay & Gough ,2008).Τέλος η (Βρόντου,1998) επισημαίνει ότι η ποιοτική έρευνα, επειδή είναι ανοιχτή σε πολλές ερμηνείες έχει επικριθεί από αναλυτές.

5.2 Η συνέντευξη και οι μορφές της

Αν μελετήσουμε την συνέντευξη θα παρατηρήσουμε ότι έχει τρεις μορφές. Σύμφωνα με τον (Stuckey (2013) οι τρεις αυτές μορφές είναι η δομημένη, η ημιδομημένη και την αφηγηματική συνέντευξη(η μη δομημένη). Οι Λαγουμιντζής, Βλαχόπουλος και Κουτσογιάννης (2015) προχωρούν σε διαχωρισμό τους σε τρεις τύπους όπως είναι η κατευθυνόμενη, η ημι-κατευθυνόμενη και η ελεύθερη.Η πρώτη είναι η δομημένη συνέντευξη , η οποία αποτελείται από προκαθορισμένες ερωτήσεις με βάση τις οποίες καλούνται να απαντήσουν οι συνεντευξιαζόμενοι. Στην συνέντευξη αυτού του τύπου επιτρέπεται να γίνονται οι ίδιες ερωτήσεις σε όλους τους συμμετέχοντες. Τέλος την χαρακτηρίζει η συγκέντρωση στοιχείων με την κατάλληλη ανάλυση και ανάδειξη των θεμάτων μέσω της εμβάθυνσης. Η δεύτερη μορφή της είναι η ημιδομημένη συνέντευξη. Στη συγκεκριμένη μορφή εμπεριέχεται ένα σύνολο ερωτήσεων, που έχουν προκαθοριστεί και αποτελούν βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη των θεμάτων ,ώστε να καλύψουν την θεματική της έρευνας. Επειδή επιτρέπει την εμβάθυνση των θεματικών, που εξετάζονται και χαρακτηρίζεται ως η πιο ευέλικτη

μορφή συνέντευξης. Η οποία ,όμως λόγω της δυνατότητας που έχει να αλλάζει την σειρά των ερωτήσεων , ώστε να δοθούν διευκρινιστικές ερωτήσεις θεωρείται ως η πιο ευέλικτη μορφή συνέντευξης. Τέλος όπως αναφέρουν οι (Ισαρη & Πουρκός ,2016) οι ημιδομημένες συνεντεύξεις είναι ένα ευέλικτο σύνολο ερωτήσεων. Ουσιαστικά η επιδίωξη με τον συγκεκριμένο τρόπο είναι ,οι συνεντευξιαζόμενοι να αναδείξουν τα πιο σημαντικά σημεία με την αφήγηση των εμπειριών τους , όπως οι ίδιοι τα αντιλαμβάνονται γύρω από τους θεματικούς άξονες που αποδίδονται με περιορισμό στην καθοδήγηση από τον ερευνητή. Η συλλογή και η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων δεν στοχεύει στην οικουμενική εφαρμογή των ευρημάτων αλλά στην πλήρη κατανόηση του φαινομένου , το οποίο είναι υπό εξέταση(Creswell, 2007).Η τελευταία μορφή συνεντεύξεων αποτελείται από την αδόμητη ή μη δομημένη συνέντευξη. Η δημιουργία συγκεκριμένων θεματικών σύμφωνα ,με τις οποίες οι συνεντευξιαζόμενοι θα κληθούν να απαντήσουν με τη δική τους ελεύθερη τοποθέτηση, με βάση την επιβολή των κανόνων τους και αυτό αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης μορφής συνέντευξης(Bryman, 2016). Στη συγκεκριμένη προσέγγιση ένα σημαντικό πλεονέκτημα που διαφαίνεται μέσα από τα λεγόμενα των συμμετεχόντων είναι η ανάδειξη νέων θεμάτων, που μάλιστα δεν έχουν προκαθοριστεί από τους ερευνητές (Mason, 2009 ; Robson, 2007).

5.3 Η συνέντευξη και τα είδη της

Οι Cohen, Manion & Morrison (2008, σ.454) αναφέρουν ότι όσες μπορεί να είναι οι πηγές, στις οποίες να ανατρέξει κάποιος τόσοι μπορεί να είναι και οι τύποι συνεντεύξεων. Για να συμπληρώσουν οι (Χαλκιάς, Λάλου, & Μανωλέσου, 2015, σ. 27) πως για να είναι επιτυχής η συνέντευξη θα πρέπει να βασίζεται στην αλληλεπίδραση του συνεντευξιαζόμενου και του συνεντευκτή. Με βάση τα παραπάνω για να γίνει σωστά η τεκμηρίωση χρειαζόμαστε και τα δυο μέρη της συνέντευξης, όπως καταλαβαίνουμε θα πρέπει να λάβουμε κατά νου το εξής ότι δεν ενδείκνυται ως κατάλληλος ένας συγκεκριμένος τρόπος συνέντευξης , ο οποίος αν χρησιμοποιηθεί θα φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Για αυτό και δεν έχουμε πάντα σύγκλιση απόψεων ανάμεσα στους ερευνητές. Από την στιγμή που οι συνεντεύξεις θα επιλεγούν ως εργαλείο έρευνας ο ερευνητής πρέπει να είναι έτοιμος , ώστε να συνθέσει με ακρίβεια τις πληροφορίες που θα πάρει μέσω των προσωπικών απόψεων των υποκειμένων.(Flick, Von Kardorff, & Steinke, 2004). Λόγω της αυτοέκφρασης των

υποκειμένων αλλά και των ερευνητών πολλές φορές εμπíπτουν θέματα εγκυρότητας. Ένα είδος αντιλαμβανόμενης αλήθειας θα προκύψει με τη συσχέτιση ανάμεσα σε θέματα και δεδομένα και αυτό γίνεται ανάλογα με το πως αντιληφθεί η εκάστοτε πλευρά το ζήτημα που βρίσκεται υπό μελέτη (Cazden, 2000; Williamson, 2006). Όπως καταλαβαίνουμε, ένα από τα πιο βασικά εργαλεία της ποιοτικής μεθόδου είναι η συνέντευξη. Στόχος είναι η απόσπαση πληροφοριών με βάση το αντικείμενο της έρευνας με την αλληλεπίδραση που γίνεται από την επικοινωνία των προσώπων και η οποία έχει την καθοδήγηση του ερευνητή (Cohen & Manion, 1992). Το συγκεκριμένο ερευνητικό εργαλείο έχει ως κύριο αντικείμενο την είσοδο στην πραγματικότητα των υποκειμένων, ώστε μέσω της αναγνώρισης συμπεριφορών να μπορέσει να αποκαλύψει στοιχεία του χαρακτήρα τους. Η αντίληψη όλων των παραμέτρων που οδήγησαν σε μια εμπειρία ή ένα γεγονός είναι ο απώτερος σκοπός (Weiss, 2004). Ο ερευνητής θα πρέπει να έχει την επίγνωση του περιβάλλοντος και του ευρύτερου πλαισίου, μέσα στο οποίο γίνεται η διεξαγωγή της συνέντευξης με το συγκεκριμένο παραδοσιακό τρόπο (προσωπική επαφή από κοντά) και έτσι η λήψη των στοιχείων θα πρέπει να γίνει και με βάση αυτά (Garner & Scott, 2013). Ο ερευνητής στη συζήτηση, η οποία λαμβάνει χώρα θα πρέπει να την ανατροφοδοτεί αφήνοντας το υποκείμενο να εκφραστεί, όσο πιο άνετα μπορεί ακούγοντας το προσεκτικά μη θεωρώντας τίποτα ως δεδομένο. Ο (Kvale, 1996) αναφέρει ότι ακόμα και από τα πρώτα λεπτά της επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο μέρη μπορεί να γίνει ο καθορισμός της συνέντευξης. Βασικό στοιχείο των συνεντεύξεων είναι η επικοινωνιακή ικανότητα του ερευνητή στη δημιουργία φιλικού κλίματος κλίμα (Βαβουρανάκης, 1986), δημιουργώντας μια καλή ερευνητική σχέση με τα υποκείμενα, πρέπει να θέσει τις ερωτήσεις με συγκεκριμένο τρόπο και σαφήνεια, κάτι το οποίο δεν είναι η πιο απλή διαδικασία (Bell, 1997). Μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο θα πρέπει να φέρεται επαγγελματικά και να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στις ερωτήσεις του, ώστε να μην «εκβιάσει» με τον τρόπο του κάποια συγκεκριμένη απάντηση. Η επικοινωνία ανάμεσα σε ερευνητή και υποκείμενο δεν είναι πάντοτε ομαλή. Μια τεχνική για την αλληλεπίδραση του με το υποκείμενο, είναι να θυμάται ο ερευνητής ότι κατά την ακρόαση σύνθετων και απλών σκέψεων και εμπειριών, απόψεων, στάσεων και ιστοριών ζωής, τίποτα δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως δεδομένο (Schutz, 1967). Συχνά ο ερευνητής αδυνατεί να αποδεσμευτεί συναισθηματικά (Rubin & Rubin, 2011; Ladkin, 2005). Η ενδουποκειμενικότητα του υποκειμένου και του ερευνητή είναι η λεγόμενη αντικειμενικότητα (Shapin, 2012). Όπως γράφει η (Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2016, σ. 83) θα πρέπει και τα δύο μέρη να έχουν ισότιμη

σχέση. Τέλος όπως αναφέρουν οι (Leech, 2002; Koehne, 2006) οι άνθρωποι νιώθουν με βάση τα λεγόμενα τους για αυτό τους αρέσει να μιλάνε για τα όσα βιώνουν , χαρακτηριστικά λένε οι (Brown, 1987; Hutchinson, Wilson, & Wilson, 1994) ότι δικαίωμα στην έκφραση του λόγου όλα τα μέλη της κοινωνίας , τα οποία θέλουν να βεβαιωθούν ότι τα λεγόμενα τους θα εκληφθούν ως ακέραια και αυθεντικά. Τέλος όπως αναφέρουν οι (Leech, 2002; Koehne, 2006) οι άνθρωποι νιώθουν άνετα με βάση τα λεγόμενα τους, για αυτό τους αρέσει να μιλάνε για τα όσα βιώνουν , χαρακτηριστικά λένε οι (Brown, 1987; Hutchinson, Wilson, & Wilson, 1994) ότι δικαίωμα στην έκφραση του λόγου όλα τα μέλη της κοινωνίας , τα οποία θέλουν να βεβαιωθούν ότι τα λεγόμενα τους θα εκληφθούν ως ακέραια και αυθεντικά.

Κύριο εργαλείο της ποιοτική έρευνας είναι η συνέντευξη όπως έχει αναφερθεί παραπάνω και η διεξαγωγή της γίνεται με προσωπική επαφή δια ζώσης ,άλλοτε μέσω τηλεφώνου ,είτε με συνέντευξη διαδικτυακά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η πιο δημοφιλής συλλογή ερευνητικών ποιοτικών δεδομένων σύμφωνα με τον (Creswell ,2016) είναι η συνέντευξη. Μέσω της προσωπικής συνέντευξης παρέχεται η δυνατότητα στον ερευνητή , ώστε μέσα από την επαφή με τον συνεντευξιαζόμενο, ο ίδιος να προσαρμόσει τις ερωτήσεις ,τις οποίες θέτει στα υποκείμενα της συνέντευξης, μέσω συγκεκριμένων διευκρινιστικών ερωτήσεων για να έχουμε ακόμα καλύτερο αποτέλεσμα. Οι συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι δομημένες συνεντεύξεις , με συγκεκριμένες ερωτήσεις , οι οποίες θα αποσταλούν στον συνεντευξιαζόμενο για να απαντηθούν. Αυτές οι συνεντεύξεις μπορούν να διεξαχθούν με σύγχρονο τρόπο με την χρήση εφαρμογών, όπως το skype και το viber στα οποία μπορεί να διεξαχθεί ζωντανή συνέντευξη , ακόμα και ασύγχρονα μπορεί να γίνει η συνέντευξη με αποστολή των ερωτήσεων από το e-mail ,η οποία θα προσαρμοστεί ανάλογα με τον χρόνο του ερωτώμενου, οπότε δεν πραγματοποιείται σε πραγματικό χρόνο(O' Connor, Madge, Shaw, & Wellens, 2008). Ο τρόπος συνέντευξης που αναφέρεται παραπάνω θεωρείται ακριβέστερος , διότι έτσι επιτρέπεται η συμμετοχή ακόμα περισσότερων ατόμων, καθώς είναι προσβάσιμος για όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από το που βρίσκονται γιατί δεν απαιτεί μετακίνηση μειώνονται έτσι τα έξοδα της συνέντευξης και δίδεται η δυνατότητα συμμετοχής σε άτομα από συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων, όπως είναι άτομα της τρίτης ηλικίας είτε τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τέλος άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν λόγω του φόρτου εργασίας(Παρασκευοπούλου Κόλλια, 2019).Τέλος όπως αναφέρει η

(Ρουμπέση,2009) ότι αν και οι συνεντεύξεις είναι διαδικασία χρονοβόρα , ο ερευνητής θέτοντας τις κατάλληλες ερωτήσεις μπορεί να αντλήσει τα στοιχεία που χρειάζεται για την έρευνα του.

5.3.1 Διαδικτυακές συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου χωρίζονται σε αυτές που γίνονται με απευθείας σύνδεση σε πραγματικό χρόνο και ονομάζονται σύγχρονες , οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω κάποιας ηλεκτρονική πλατφόρμας ή εφαρμογής μέσω της οποίας έχουμε τη διεξαγωγή διαδικτυακής συζήτησης. Υπάρχουν και οι ασύγχρονες που γίνονται επίσης μέσω διαδικτύου και είναι συνεντεύξεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, οι οποίες πραγματοποιούνται σε μη πραγματικό χρόνο(O'Connor, Madge, Shaw, & Wellens, 2008). Στην ποιοτική μέθοδο, ο σύγχρονος τεχνολογικός τρόπος ζωής των ανθρώπων επιτάσσει την χρήση των υπολογιστών. Ένας φυσικός και ακριβής τρόπος επικοινωνίας θεωρείται η συνέντευξη μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων(Burns, 2010; Fritz & Vandermause, 2018). Όπως αναφέρει ο (Bjerke, 2010) ως απαραίτητη προϋπόθεση για την διεξαγωγή των συγκεκριμένων συνεντεύξεων καθορίζεται η πρόσβαση στο διαδίκτυο ,ώστε να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις. Η δυνατότητα πρόσβασης σε δείγμα παγκόσμιας κλίμακας είναι από τα βασικότερα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών συνεντεύξεων (Meho, 2006).

5.3.2 Τηλεφωνικές συνεντεύξεις

Όπως λέει ο(Holt, 2010) στο προηγούμενο υποκεφάλαιο αναφέρονται κάποια οφέλη στην επικοινωνία ,που τεκμηριώνονται και για τις τηλεφωνικές συνεντεύξεις. Όμως αυτές μειονεκτούν ,καθώς δεν υπάρχει το πλεονέκτημα της οπτικής επαφής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως είναι αρκετά πιθανό να χαθούν πληροφορίες ,που αφορούν τη γλώσσα του σώματος και τη μη λεκτική επικοινωνία σύμφωνα με τους (McCoyd & Kerson ,2006) οι απαντήσεις τους εξακολουθούν παρόλα αυτά να προκαλούν συναίσθημα μάλιστα χαρακτηρίζονται ως στοχαστικές και γνήσιες. Σύμφωνα με τη (Novick, 2008) στη σύγκριση με τις δια ζώσης συνεντεύξεις ,οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις έχουν πλεονεκτήματα όπως είναι το κόστος, η αντικειμενική απόσταση ανάμεσα σε συνεντευξιαζόμενους και ερευνητές (Sturges & Hanrahan, 2004) ,η ασφάλεια ,η ηρεμία και η ιδιωτικότητα που αισθάνεται ο συνεντευξιαζόμενος στον χώρο και εμείς έχουμε παράλληλα τη δυνατότητα να κρατάμε σημειώσεις (Carr

& Worth, 2001). Τέλος η (Novick, 2008) λέει ότι οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις στη σύγκριση με τις διαδικτυακές και τις δια ζώσης ,μειονεκτούν σε πολύ μικρό βαθμό. Ένα από τα προβλήματα των τηλεφωνικών συνεντεύξεων αποτελεί, ότι δεν πρέπει να διαρκέσουν πολύ και αυτό δεν βοηθά στη κατάλληλη διερεύνηση του υπό μελέτης θέματος(Garbett & McCormack, 2001).

5.4 Η έρευνα

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε ,η ποιοτική έρευνα με την ημιδομημένη μορφή ως τύπο συνέντευξης. Η καταλληλότερη μέθοδος για την θεωρητική επεξεργασία και οριοθέτηση των ερευνητικών ερωτημάτων, όπως αναφέρουν (Clarke & Braun, 2006) είναι η ποιοτική μέθοδος των ημιδομημένων συνεντεύξεων και η θεματική ανάλυση των ευρημάτων μας. Οι σταθεροί κανόνες και οι αριθμητικοί περιορισμοί ως προς το μέγεθος του δείγματος δεν υφίστανται στην ποιοτική έρευνα (Ιωσηφίδης, 2008; Patton, 2002). Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη του ρόλου των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή επικοινωνίας στη υπόθεση Μποσμάν. Η συνέντευξη θα είναι ημιδομημένη με ερωτήσεις ανοικτού τύπου , ώστε να λάβουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Επιλέχθηκε να γίνουν διαδικτυακά οι συνεντεύξεις με την ασύγχρονη μορφή, ώστε να δοθεί ο κατάλληλος χρόνος για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τον συμμετέχοντα-συνεντευξιαζόμενο χωρίς την πίεση του χρόνου. Η αποστολή των ερωτήσεων με e-mail, βοηθάει στη διανομή τους, σε περισσότερους ανθρώπους ,οι οποίοι βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές (Meho, 2006). Το ερωτηματολόγιο οργανώθηκε με βάση το επάγγελμα της δημοσιογραφίας , την ηλικία του συνεντευξιαζόμενου, ο οποίος θα μπορεί να απαντήσει καταλλήλως, διότι έχει ζήσει στην συγκεκριμένη εποχή, στην οποία αναφέρονται τα ερωτήματα . Οπότε οι άξονες που περιστρέφεται η έρευνα είναι τα ΜΜΕ και η υπόθεση Μποσμάν. Η παρούσα έρευνα είναι πρωτογενής και βασίστηκε στη συλλογή των δεδομένων μέσα από τις μαρτυρίες των συνεντευξιαζόμενων. Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν τρία άτομα, από τον ίδιο επαγγελματικό τομέα (και οι τρεις είναι δημοσιογράφοι) από την περιοχή της Αθήνας , οι οποίοι είναι οι πλέον κατάλληλοι ώστε να απαντήσουν για τον ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης ,στην υπόθεση Μποσμάν. Οι ερωτώμενοι έχουν ηλικία από 48 έως 60 ετών και ο λόγος είναι ότι θέλαμε να αντλήσουμε πληροφορίες από ανθρώπους, οι οποίοι έζησαν την εξέλιξη

της υπόθεσης Μποσμάν σε πραγματικό χρόνο. Όλοι τους έχουν εργαστεί αρκετά χρόνια σε διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης και έχουν αρκετά μεγάλη εμπειρία στη δημοσιογραφία. Οπότε η επιλογή τους έγινε με προσεκτικό τρόπο , διότι έπρεπε να πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια. Σχετικά με την επίτευξη των στόχων της έρευνας και των οριοθετημένων ερευνητικών ερωτημάτων ,το μικρό μας δείγμα ήταν το πλέον κατάλληλο (είχαμε τρεις συνεντευξιαζόμενους) και κρίθηκε επαρκές, διότι οι πληροφορίες, που συλλέχθηκαν μέσα από τις μαρτυρίες των συνεντευξιαζόμενων μας βοήθησαν σημαντικά στην έρευνα μας. Η επιλογή των ατόμων για την διερεύνηση του ζητήματος που μας απασχόλησε έγινε έτσι ,ώστε μέσω της εξειδίκευσης που έχουν μετά από χρόνια εργασίας στο συγκεκριμένο επάγγελμα θα μας βοηθήσουν με τις πληροφορίες για να γίνει σωστά η ανάλυση των δεδομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ:ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι ερωτήσεις τις συνέντευξης με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα , που έχουν τεθεί κατά το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας. Στο πρώτο άξονα των ερωτήσεων ,στο επίκεντρο θα μπουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ως μορφή εξουσίας, ενώ στον δεύτερο άξονα θα προσπαθήσουμε μέσα από τις απαντήσεις να διευκρινίσουμε τον ρόλο τους ,στην υπόθεση Μποσμάν. Στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα εξετάστηκε: «το γιατί έχει καθιερωθεί ο όρος «Τέταρτη Εξουσία» για τα ΜΜΕ .Οι ερωτώμενοι συμφώνησαν ότι όρος αυτός καθιερώθηκε με αρνητική χροιά λόγω των συμπεριφορών των ανθρώπων, που δουλεύαν στα ΜΜΕ. Ο πρώτος ερωτώμενος υποστήριξε ότι ο όρος σύμφωνα με τη φιλελεύθερη προσέγγιση που αναφέρει, ότι τα ΜΜΕ μετά την ανεξαρτητοποίηση και την απελευθέρωση τους από το κράτος βοήθησαν σημαντικά στην εκδημοκράτιση του. Αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί καθώς δρουν ελεγκτικά απέναντι στην κράτος παρακολουθώντας την άσκηση των εξουσιών και σε περίπτωση ζητημάτων διαφθοράς θα πρέπει να τα φέρει στην επιφάνεια. Αναφέρει ότι παρότι ο όρος καθιερώθηκε για θετικούς λόγους εν τέλει κατέληξε να αποκτήσει αρνητική χροιά λόγω των ανθρώπων που δούλευαν στα ΜΜΕ , διότι χρησιμοποιήθηκε η δύναμη της εικόνας και του ήχου για τους λάθος λόγους. Ο δεύτερος ερωτώμενος απαντά έχοντας ως βάση τη ριζοσπαστική προσέγγιση που έρχεται σε αντίθεση με την φιλελεύθερη προσέγγιση δεν αποδέχεται τον ορό «Τέταρτη Εξουσία». «Καθώς θεωρεί ότι τα μέσα δεν κατάφεραν ποτέ να ανεξαρτητοποιηθούν πλήρως από τη δομή της εξουσίας και δεν κατάφεραν να γίνουν η φωνή του κοινωνικού συνόλου». «Τέλος αν δεχτούμε τον όρο «Τέταρτη Εξουσία» το μόνο σίγουρο ότι πλέον αναφέρεται μόνο με αρνητική χροιά ,λόγω του τρόπου προσέγγισης των θεμάτων της επικαιρότητας και της μετάδοσης των ειδήσεων στο κοινό. Ο τρίτος ερωτώμενος απάντησε σχετικά, «ότι ο παραπάνω όρος δόθηκε στα μέσα μαζικής ενημέρωσης δικαιολογημένα , καθώς ο ρόλος που όντως που μπορεί να έχει είναι αυτός του ελεγκτή απέναντι σε φαινόμενα κακοδιαχείρισης και διαφθοράς στις υπόλοιπες εξουσίες (νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική)». Παρόλα αυτά ο όρος πλέον έχει αρνητική διάσταση ,εξαιτίας της διαχείρισης των ειδήσεων προς το κοινό. Το δεύτερο ερώτημα είναι αν οι δημοσιογράφοι των ΜΜΕ επηρεάζονται από τους ιδιοκτήτες των μέσων για τα οποία εργάζονται. Οι ερωτώμενοι συμφώνησαν ότι αυτό έγκειται στην ηθική δημοσιογραφική δεοντολογία του καθενός. Ο πρώτος

ερωτώμενος είπε «ότι προφανώς και υπάρχουν περιπτώσεις που συνάδελφοι παραβίασαν την δημοσιογραφική δεοντολογία για να κάνουν αναπαραγωγή των συμφερόντων του ιδιοκτήτη του μέσου εργαζόντουσαν αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι πράττουν το ίδιο. Ουσιαστικά είναι επιλογή του δημοσιογράφου το αν θα κινηθεί με όσα αναφέρει η δημοσιογραφική δεοντολογία. Ο δεύτερος ερωτώμενος απάντησε « Πολλές φορές οι δημοσιογράφοι πιέζονται από τις διοικήσεις των μέσων ,που εργάζονται ώστε να κάνουν αναπαραγωγή των ειδήσεων που θέλει η ιδιοκτησία ,οπότε με τον φόβο της απόλυσης στο κατάφλι, ο δημοσιογράφος αντιδράει σπασμωδικά πολλές φορές υποκύπτοντας αλλά κάποιες α αντιδρά με αποτελέσματα να τον απολύουν και σαν να μην φτάνει αυτό δυσκολεύεται στην αναζήτηση της επόμενης εργασίας ,λόγω των πρώην εργοδοτών του». Για αυτό είναι δύσκολος ο δρόμος για να τηρηθεί η δημοσιογραφική δεοντολογία. Ο τρίτος ερωτώμενος τονίζει χαρακτηριστικά « ότι οι δημοσιογράφοι επιλέγουν το μέσο που θα εργαστούν ,οπότε ουσιαστικά γνωρίζουν από πριν τις συνθήκες , οι οποίες επικρατούν σε αυτό και έτσι οι ίδιοι έχουν την ευθύνη της τήρησης της δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Το τρίτο ερώτημα κινείται στο δεύτερο άξονα των ερευνητικών ερωτημάτων που περιστρέφεται στο ρόλο των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν. Το τρίτο ερώτημα εξετάζει «τον ρόλο των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν αρχικά». Ο πρώτος ερωτώμενος αναφέρει «ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην αρχή, δεν πρέπει να ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την προσφυγή του Μποσμάν ,καθώς δεν ζύγισαν τα δεδομένα. Λίγο αργότερα παρότι υπήρχαν οι κατάλληλες πληροφορίες, η πλάστιγγα της στήριξης έμμεσα έγερνε ,προς την ΟΥΕΦΑ λόγω της δύναμης που είχε». Γι' αυτό και πρωταγωνιστής στα μέσα ενημέρωσης με συνεχείς δηλώσεις κατά της υπόθεσης είναι ο γενικός γραμματέας της UEFA τότε, Γκέρντ Άιγκνερ. Ο δεύτερος ερωτώμενος λέει « Δεν περίμενε κανείς στα ΜΜΕ εκείνη την στιγμή ,ότι η προσφυγή ενός άσημου ποδοσφαιριστή από το Βέλγιο θα αποκτήσει τόσο μεγάλη σημασία αργότερα» . Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αρχικά μέχρι την πρώτη δικαίωση του Μποσμάν στην προσφυγή κατά της Λιέγης(πρώην ομάδας του), στήριζαν εμμέσως πλην σαφώς τα ισχυρά ευρωπαϊκά κέντρα αποφάσεων του ποδοσφαίρου ,διότι τους έδιναν βήμα στο κοινό ώστε να εκφράσουν με όλους τους πιθανούς τρόπους την αντίθεση τους, στην υπόθεση Μποσμάν. Οπότε, η μία από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές είναι αυτή που λαμβάνει παραπάνω από το μέρος της δημοσιότητας που της αναλογεί αρχικά τουλάχιστον , επειδή είναι η κεντρική διοίκηση του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Ο τρίτος ερωτώμενος θα αναφερθεί πιο συγκεκριμένα « στην αρχική υποτίμηση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην προσφυγή του

Μποσμάν στα δικαστήρια, διότι κανείς δεν έδωσε κανείς την ιδιάζουσα σημασία για τους λόγους που έγινε». Τα ΜΜΕ στην αρχή τουλάχιστον, θα δώσουν δημόσιο βήμα στους ιθύνοντες της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας ώστε να εκφράσουν τις θέσεις τους με διάφορους τρόπους. Το τέταρτο ερώτημα κινείται και αυτό γύρω από τον δεύτερο άξονα ερωτημάτων στο ρόλο των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν. Το τέταρτο ερώτημα εξετάζει «τον ρόλο των ΜΜΕ στην υπόθεση Μποσμάν μετά την δημόσια στήριξη των ευρωπαϊκών θεσμών». Ο πρώτος ερωτώμενος αναφέρει «ότι ήταν πολύ σημαντική η επικύρωση της απόφασης του Δικαστηρίου των Βρυξελλών, από το εφετείο της Λιέγης, διότι έτσι άρχισε να γίνεται γνωστή η υπόθεση Μποσμάν. Ουσιαστικά η μέρα κατά την οποία έγινε γνωστή η υπόθεση Μποσμάν ήταν αυτή που δημοσίως η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του επιτρόπου της, Κάρελ Φαν Μιρτ έκανε γνωστή τη στήριξη της στην πλευρά του παίκτη. Την επόμενη αμέσως μέρα ο Ζαν-Μαρκ Μποσμάν έγινε πρωτοσέλιδο στον Τύπο, διότι απέκτησε ένα ισχυρό σύμμαχο απέναντι στην ΟΥΕΦΑ. Επίσης τα ΜΜΕ είδαν ότι τα επιχειρήματα του Μποσμάν, όπως παρουσιάστηκαν και από τον Ευρωπαϊκό επίτροπο ήταν δίκαια. Ο δεύτερος ερωτώμενος λέει «ήταν καίρια η παρέμβαση των ευρωπαϊκών θεσμών εκφράζοντας την στήριξη της, στην πλευρά του Βέλγου ποδοσφαιριστή μέσω του εκπροσώπου της, του Φαν Μιρτ, καθώς η ομιλία που έκανε για να στηρίξει τη θέση της πλευρά Μποσμάν ήταν υπέροχη, καθώς ανέδειξε την παραβίαση της ελευθερίας που ένιωσε ο Μποσμάν και τους λόγους, για τους οποίους η ΟΥΕΦΑ παραβίαζε το άρθρο 48 από τη συνθήκης της Ρώμης. Η δημόσια τοποθέτηση των Ευρωπαϊκών θεσμών και η στήριξη στον Μποσμάν ήταν ένας πολύ σοβαρός λόγος για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ώστε ο άσημος αυτός ποδοσφαιριστής να γίνει πρωτοσέλιδο στον Παγκόσμιο Τύπο. Ο τρίτος ερωτώμενος θα αναφερθεί ως εξής: «Το πρόσωπο που θα βοηθήσει όσο κανείς τον Ζαν-Μαρκ Μποσμάν θα είναι ο Κάρελ Φαν Μιρτ». Ο επίτροπος της Κομισιόν θα είναι αυτός, ο οποίος μέσα από τη φοβερή ομιλία του θα αναδείξει τα δίκαια επιχειρήματα του Μποσμάν στον δημόσιο διάλογο. Η δημόσια στήριξη του Φαν Μιρτ θα είναι αυτή, που θα δώσει το έναυσμα στα μέσα για να κάνουν πρωτοσέλιδο παγκοσμίως τον Ζαν-Μαρκ Μποσμάν. Τα ΜΜΕ βλέποντας τα παραδείγματα του Φαν Μιρτ κατάλαβαν ότι το αίσθημα της παραβίασης της ελευθερίας ήταν αυτό που ώθησε τον ποδοσφαιριστή στην προσφυγή. Το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα αναφέρεται «στον ρόλο των ΜΜΕ στην ανάδειξη ενός προσώπου βρίσκεται στην αφάνεια». Ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε «ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν πρόσωπα, τα οποία βρίσκονται στην αφάνεια «εν μια νυκτί» μέσω της προβολής να τα κάνουν διάσημα». Η δύναμη

της εικόνας και του ήχου είναι αυτή που μπορεί να κάνει δημοφιλή έναν άνθρωπο ,που βρίσκεται στην αφάνεια. Για να δώσουμε ένα παράδειγμα σχετικό, η στήριξη δημοσίως από διάσημους ποδοσφαιριστές προς τον Μποσμάν ,ήταν ένας ακόμα λόγος αποκτήσει δημοσιότητα ο συγκεκριμένος άσημος τότε ποδοσφαιριστής , καθώς τα μέσα πάντα ενδιαφερόντουσαν για τους αναγνωρίσιμους ανθρώπους. Ο δεύτερος ερωτώμενος λέει «τα ΜΜΕ έχουν την δύναμη να κάνουν έναν άνθρωπο που ζει στην αφάνεια μόνο και μόνο με την δύναμη της εικόνας και του λόγου». Το παράδειγμα του Μποσμάν είναι το πλέον χαρακτηριστικό ,καθώς με το που ξεκίνησε τις συναντήσεις για να βρει στήριξη από την FIFPRO , τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ανέφεραν ως θέμα τις συναντήσεις που έχει ξεχωριστά με διάσημους ποδοσφαιριστές όπως τα αδέρφια Λάουντροπ, ο Καντονά και ο Γκούλιτ. Οπότε βλέπουμε έτσι τη δύναμη των ΜΜΕ, στην ανάδειξη ενός αφανούς προσώπου. Ο τρίτος ερωτώμενος θα αναφερθεί « στην ανάδειξη ενός ανθρώπου που είναι στην αφάνεια από τα μέσα ,διότι η δύναμη του λόγου και της εικόνας είναι κάτι μοναδικό, καθώς μπορεί τη μια στιγμή μπορεί να είσαι αφάνεια και την άλλη να είσαι διάσημος. Ένας άνθρωπος που έγινε διάσημος αλλά για τους σωστούς λόγους ήταν ο Μποσμάν. Καθώς η προβολή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έγινε μόνο μετά από τη δημόσια στήριξη των ευρωπαϊκών θεσμών και του παγκόσμιου ποδοσφαιρικού συνδικαλιστικού οργάνου (FIFPRO). Τα ΜΜΕ προέβαλαν μηνύματα από τους διάσημους Ιταλούς παίκτες Βιάλι και Μπάτζιο αλλά και από τον ποδοσφαιρικό θρύλο Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα. Όπως βλέπουμε τα ΜΜΕ μπορούν φέρουν ένα πρόσωπο στην επιφάνεια από την αφάνεια άμεσα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ο σκοπός της εργασίας ήταν να μελετηθεί ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην υπόθεση Μποσμάν. Για να μπορέσουμε να επιτύχουμε αυτό, χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος και πιο συγκεκριμένα η ημιδομημένη συνέντευξη με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου σε δημοσιογράφους, οι οποίοι έζησαν τα γεγονότα της υπόθεσης Μποσμάν. Χρειάστηκε να μελετήσουμε αρκετές πηγές της υπόθεσης, ώστε να μπορέσουμε να κάνουμε τις κατάλληλες ερωτήσεις, οι οποίες κάποιες είχαν ένα πιο γενικό χαρακτήρα όσον αφορά τον ρόλο των Μ.Μ.Ε. γενικότερα. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνουμε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όταν αναφέρονται ως «Τέταρτη Εξουσία» αυτός ο όρος έχει πλέον μόνο αρνητική χροιά στη δημόσια σφαίρα. Επίσης τα αποτελέσματα στο δεύτερο ερώτημα έδειξαν ότι είναι επιλογή των δημοσιογράφων αν θα κρατήσουν την δεοντολογία τους παρά τις πιέσεις που μπορεί να δεχτούν από τα μέσα που εργάζονται. Στο τρίτο ερώτημα η εξαγωγή του συμπεράσματος μας έδειξε ότι τα μέσα αρχικά υποτίμησαν την υπόθεση Μποσμάν, καθώς δεν περίμεναν ότι ο άσημος αυτός αθλητής θα καταφέρει να κερδίσει σε αυτή την πολύχρονη δικαστική διαμάχη, η στήριξη τους με έμμεσο τρόπο στα ευρωπαϊκά διοικητικά όργανα δείχνει ότι επέλεξαν την εύκολη λύση στηρίζοντας τον δυνατό. Στο τέταρτο ερώτημα τα αποτελέσματα δείχνουν, ότι η ομιλία του επιτρόπου της Κομισιόν, Φαν Μιρτ ήταν αυτή που έπεισε τα Μ.Μ.Ε. ώστε να αλλάξουν τη στάση τους, από την επόμενη κιόλας μέρα, διότι απέκτησε ο Μποσμάν ένα πολύ ισχυρό σύμμαχο απέναντι στην ΟΥΕΦΑ. Στο τελευταίο ερώτημα τα αποτελέσματα, τα οποία εξάγονται είναι ότι τα Μ.Μ.Ε. έχουν την δύναμη να φέρουν ένα πρόσωπο στην επιφάνεια. Οι μαρτυρίες των δημοσιογράφων είναι αυτές, οι οποίες κάνουν την διαφορά στην έρευνα. Επίσης είναι σημαντικό να τονίσουμε, ότι παρότι ο Μποσμάν κατάφερε να πετύχει μια πολύ μεγάλη νίκη με σκοπό να απελευθερώσει τα δικαιώματα των ποδοσφαιριστών και μάλιστα μέχρι την τελεσίδικη απόφαση ουσιαστικά θυσίασε την καριέρα του και σε πολύ καλή ηλικία. Αμέσως μετά την ιστορική απόφαση-ορόσημο του Ανώτατου Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου τα ίχνη του Μποσμάν χάνονται και ουσιαστικά περνάει στην αφάνεια, καθώς δεν απασχολεί σαν πρόσωπο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αν και αρχικά ο Κανονισμός Μποσμάν δημιουργήθηκε για να βοηθήσει τους παίκτες, τελικά με την πάροδο των ετών μπορούμε να πούμε, ότι ωφέλησε από οικονομικής πλευράς (έσοδα) και τις ομάδες, καθώς είχαμε ραγδαία ανάπτυξη σε τομείς που βρίσκονται γύρω από την διοίκηση των αθλητικών οργανισμών. Οι επόμενοι μελετητές, θα μπορούσαν να ασχοληθούν μελλοντικά με έρευνες σχετικά με την ζωή του Μποσμάν, αρκετά

χρόνια μετά την απόφαση ώστε να δουν τι επέφερε για τον ίδιο αυτή η δικαστική απόφαση. Επίσης οι προεκτάσεις και οι αλλαγές, που έχουν συντελεστεί από νομικής πλευράς στον αθλητισμό μετά τον Κανονισμό Μποσμάν. Ποια επαγγέλματα έχουν ωφεληθεί από τις προεκτάσεις της απόφασης Μποσμάν. Επίσης ποια νέα επαγγέλματα δημιουργήθηκαν μετά τον Κανονισμό Μποσμάν. Άλλη πιθανή πρόταση για έρευνα θα ήταν να δούμε πόσο έχει αλλάξει το ποδόσφαιρο από την απόφαση Μποσμάν και έπειτα. Μια άξια περίπτωση μελέτης είναι σίγουρα οι ατζέντηδες των αθλητών. Επιστεγασματικά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, είχαν σημαντικό ρόλο στην ανάδειξη της υπόθεσης Μποσμάν περαιτέρω, μετά την ομιλία του Κάρελ Φαν Μιρτ. Η απόφαση Μποσμάν χρησιμοποιήθηκε από τότε και στο εξής, ως δεδικασμένο για παρόμοιες νομικές υποθέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΞΕΝΟΣ, Π. Α. (2018). Η επίδραση του αθλητισμού στην κοινωνία δια μέσω των ΜΜΕ.
- ανακτήθηκε από:
- <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/6818>
- McQuail, D. (1997). Εισαγωγή στη θεωρία της μαζικής επικοινωνίας. *Αθήνα, εκδόσεις Καστανιώτη*.
- Δεληγιάννη, Ε. (2004). Ηθική των ΜΜΕ. *Δημοσιογραφική Δεοντολογία. Αθήνα: I.*
- Σταμούλη, Σ. (2022). Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Κοινωνικοασφαλιστική προστασία των διακινούμενων εργαζομένων.
- ανακτήθηκε από:
- <https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/handle/11400/3509>
- <http://dx.doi.org/10.26265/polynoe-3349>
- Δαγδιλέλη, Ι. (2011). Διακρίσεις στον Ευρωπαϊκό χώρο ανώτερης εκπαίδευσης και αντιμετώπισή τους από την ΕΕ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.
- ανακτήθηκε από: <http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/14392>
- Κωμιώτη, Κ. (2013). Μετακίνηση εργαζομένων και ο ρόλος της παλιννόστησης στην ανάπτυξη της χώρας επιστροφής.
- ανακτήθηκε από:
- <http://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/918>
- Wenner, L. A. (Ed.). (1989). *Media, sports, and society*. sage.
- Fill, C. (2006). *Simply marketing communications*. Pearson Education
- Windhal, S., Signitzer, B., Olson, J. (1998) *Εφαρμοσμένη επικοινωνία* -μια εισαγωγή στον επικοινωνιακό σχεδιασμό, Εκδόσεις Καστανιώτη
- Bishop, H. & Jaworski, A. (2003). “‘We beat ’em’: nationalism and the hegemony of homogeneity in the British press reportage of Germany versus England during Euro
- McQuail, D. (2000). «Τα Μέσα Επικοινωνίας και το δημόσιο συμφέρον: μορφές υπευθυνότητας στην «ανοιχτή κοινωνία».» Στο Σ. Παπαθανασόπουλος (επιμ.). *Επικοινωνία και κοινωνία από τον Εικοστό στον Εικοστό πρώτο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 117 – 138

- Άντερσον, Μπ. (1997). Φαντασιακές κοινότητες. Στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού. Αθήνα: Νεφέλη
- Bardoel, J. (2000). «Ο ρόλος της δημοσιογραφίας στην κοινωνία της πληροφορίας». Στο Σ. Παπαθανασόπουλος (επιμ.). *Επικοινωνία και κοινωνία από τον Εικοστό στον Εικοστό πρώτο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 283 – 300
- Hardt, H. (2000). «Το τέλος της δημοσιογραφίας: Τα Μέσα Ενημέρωσης και το δημοσιογραφικό επάγγελμα στον εικοστό πρώτο αιώνα». Στο Σ. Παπαθανασόπουλος (επιμ.). *Επικοινωνία και κοινωνία από τον Εικοστό στον Εικοστό πρώτο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 225 – 258
- Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα ’’, 1997,
- Βερνίκου, Χ. (2019). ΜΜΕ, εθνικές αθλητικές επιτυχίες και συλλογική ταυτότητα.
- ΜακΚόμπς, Μ., Έινσιντελ, Ε. & Ουίβερ, Ντ. (1996). Τα ΜΜΕ και η διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη
- Blumler, J. (2000). Η Κρίση της Πολιτικής Επικοινωνίας. στο: Παπαθανασόπουλος, Στ.(Επιμ.). *Επικοινωνία και Κοινωνία από τον Εικοστό στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*, 365-380.
- Μαυρομάτης, Μ. (1996). *Υπόθεση Μπόσμαν επανάσταση στον ευρωπαϊκό αθλητισμό*. Αθήνα : Καστανιώτης.
- Βασιλάκης, Π. (2014). Ποδόσφαιρο και Τηλεόραση–μια αμφίδρομη σχέση Οι αλλαγές στο τηλεοπτικό ευρωπαϊκό πεδίο και η επίδρασή τους στο ποδόσφαιρο.
- Βιδάλη, Σ.(1999). Δεοντολογία στα ΜΜΕ
- Παπαθανασόπουλος, Σ. (2003). Αθλητισμός και ΜΜ Ε: Ευρώπη και Ελλάδα. Στο Λ. Βένερ (επιμ.). *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 13-42.
- Βένερ, Λ. (2004). Αθλητισμός και μέσα μαζικής επικοινωνίας. *Εκδ. Καστανιώτη*.
- Wenner, L.A. (2003). «Το πεδίο της σύζευξης αθλητισμού και ΜΜΕ». Στο Λ. Βένερ (επιμ.). *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 47 – 61
- Παπαγεωργίου, Δ. & Μαυροφίδης, Θ. (2015). «Σύγχρονο ποδόσφαιρο και οργανωμένες ομάδες οπαδών: Επικοινωνιακά συστήματα και εκδοχές της βίας». Στο Γ. Ζαϊμάκης και Ε. Φουρναράκη (επιμ.). *Κοινωνία και αθλητισμός στην Ελλάδα: Κοινωνιολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σ. 339 – 364
- McNeil, M. (2003). «Αθλητική δημοσιογραφία, δεοντολογία και δικαιώματα των Ολυμπιακών αθλητών». Στο Λ. Βένερ (επιμ.). *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ. 171 – 192
- Bardoel, J. (2000). «Ο ρόλος της δημοσιογραφίας στην κοινωνία της πληροφορίας». Στο Σ. Παπαθανασόπουλος (επιμ.). *Επικοινωνία και κοινωνία από τον Εικοστό στον Εικοστό πρώτο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, σ.283 – 308

- Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, (1997),
- Παπαστεφανάκη, Β. (2022). Αθλητισμός
 - Blackshaw, I. S. (2017). *International sports law: an introductory guide*. TMC Asser Press.
 - Triantafyllidis, M. (1998). Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής. *Thessaloniki: Institute of Modern Greek Studies*. url: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html.
 - Παναγιωτόπουλος Δ. (2005). Αθλητικό Δίκαιο. Συστηματική θεμελίωση-Εφαρμογή. Τόμος 1. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
 - Μπασαντής, Διαμαντής & Ζαχαρόπουλος, Θύμιος (2008). Σπορ και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Αθήνα: Οδυσσέας
 - Αλεξανδράτος, Θεολόγος 2014. Από τον Αϊνστάιν στον Πελέ. Η Ιστορία του Μουντιάλ. Αθήνα: Κέδρος
 - Αλεξόπουλος, Παναγιώτης – Αναγνωστόπουλος, Χρήστος 2010. Ποδοσφαιρική Επιχειρηματικότητα. Δομή και οργάνωση του Ελληνικού επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Αθήνα: Ι. Σιδέρης
 - The Football Book. The Leagues, the Teams, the Tactics and the Laws. London, New York, Munich, Melbourne & Delhi [2009]: DK
 - Μαλάτος, Α. (2000). Η επιστημολογική προσέγγιση του αθλητικού δικαίου. *Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή*,
 - Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2016). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας
 - Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford university press.
 - Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2017). *Research methods in education*. routledge.
 - Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Μεταφραστές: Σταύρος Κυρανάκης, Ματίνα Μαυράκη, Χρυσούλα Μητσοπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο
 - Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε. Α. (2008). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 4(1), 72-81.
 - Ιωσηφίδης, Θ. (2008). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες.
 - Αθανασοπούλου Α., (2003), « Ευαισθητοποίηση και Συμμετοχή του Κοινού», στο Πολιτιστική Επικοινωνία, Μέσα Επικοινωνίας, Τόμος Β΄, ΕΑΠ, Πάτρα.
 - Creswell, J. W. (2016). Reflections on the MMIRA the future of mixed methods task force report. *Journal of Mixed Methods Research*, 10(3), 215-219.
 - O'Connor, H., Madge, C., Shaw, R., & Wellens, J. (2008). Internet-based interviewing. *The Sage Handbook of Online Research Methods*, Sage, London.
 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΟΛΛΙΑ, Ε. Α. (2019). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας: συνεντεύξεις και συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 24-37.
 - Παπαλουκάς, Μάριος (2008). Αθλητισμός: Νομολογία του Δικαστηρίου των Ε.Κ., Αθήνα
 - Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2005). *The Sage handbook of qualitative research*. sage.

- Mason, J. (2011). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. *Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.*
- Hammarberg, K., Kirkman, M., & de Lacey, S. (2016). Qualitative research methods: when to use them and how to judge them. *Human reproduction, 31(3)*, 498-501.
- Yilmaz, K. (2013). Comparison of quantitative and qualitative research traditions: Epistemological, theoretical, and methodological differences. *European journal of education, 48(2)*, 311-325
- Flick, U., Von Kardorff, E., & Steinke, I. (2004). What is qualitative research? An introduction to the field. *A companion to qualitative research, 1*, 3-11.
- Given, L. M. (Ed.). (2008). *The Sage encyclopedia of qualitative research methods*. Sage publications.
- Hughes, P. (Ed.). (2012). *Achieving quality education for all: Perspectives from the Asia-Pacific region and beyond* (Vol. 20). Springer Science & Business Media.
- Chism, N. V. N., Douglas, E., & Hilson, W. J. (2008). Qualitative research basics: A guide for engineering educators. *Rigorous Research in Engineering Education, 1-65*.
- Παπαγεωργίου, Π. (1998). (Επιμ.) Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ballesteros, B., & Mata-Benito, P. (2018). The inner process of collective interpretation in qualitative research. *The Qualitative Report, 23(1)*, 168-183.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures* (Vol. 5019). Basic books.
- Seitz, S. (2016). Pixilated partnerships, overcoming obstacles in qualitative interviews via Skype: A research note. *Qualitative research, 16(2)*, 229-235.
- Eisner, E. W. (2017). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. Teachers College Press.
- Redlich-Amirav, D., & Higginbottom, G. (2014). New emerging technologies in qualitative research. *The Qualitative Report, 19(26)*, 1-14.
- Tyler, J. A. (2006). Re-searching research models: What is emergent, elastic, and nonlinear all over? *Human Resource Development Review, 5(4)*, 494-505.
- Finlay, L., & Gough, B. (Eds.). (2008). *Reflexivity: A practical guide for researchers in health and social sciences*. John Wiley & Sons.
- Stuckey, H. L. (2013). Three types of interviews: Qualitative research methods in social health. *Journal of Social Health and Diabetes, 1(02)*, 056-059.
- Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ., & Κουτσογιάννης, Κ. (2015). Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5356>
- Χαλκιάς, Μ., Λάλου, Π., Μανωλέσου, Α. (2015). Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5075>
- Cazden, C. (2000). 'Taking Cultural Differences into Account'. In B. Cope & M. Kalantis (Eds.) *Multiliteracies: Literacy, Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

- Williamson, T. (2006). Conceptual truth. In *Aristotelian Society Supplementary Volume* (Vol. 80, No. 1, pp. 1-41). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Cohen, L., & Manion, L. (1992). *Research Methods in Education*, 3rd Edit. In London: Routledge.
- Coleman, A. & Conaway, B. (1984). Burnout and school administrator. *A Review of the literature. Small school forum* (Vol. 6, No. 1, pp. 1-3).
- Weiss, R. S. (2004). In their own words: Making the most of qualitative interviews. *Contexts*, 3(4), 44- 51
- Garner, R., & Scott, G. M. (2013). *Doing qualitative research: designs, methods, and techniques*. Pearson Education.
- Kvale, S. (1996). *Interviews, an introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, SAGE Publications.
- Βαβουρανάκης, Χ. (1986). *Στοιχεία πειραματικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: αυτοέκδοση
- Bell, J. (1997). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg. Ελληνική απόδοση: Ρήγα, Α. Β.
- Schutz, A. (1967). *The phenomenology of the social world*. Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2011). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. London: Sage.
- Ladkin, D. (2005). ‘The enigma of subjectivity’ How might phenomenology help action researchers negotiate the relationship between ‘self’, ‘other’ and ‘truth’? *Action Research*, 3(1), 108-126.
- Shapin, S. (2012). The sciences of subjectivity. *Social Studies of Science*, 42(2), 170-184.
- Leech, B. L. (2002). Asking questions: Techniques for semistructured interviews. *PS: Political Science & Politics*, 35(4), 665-668.
- Koehne, N. (2006). (Be) Coming, (Be) Longing: Ways in which international students talk about themselves. *Discourse: studies in the cultural politics of education*, 27(2), 241-257.
- Brown, R. H. (1987). *Society as text: Essays on rhetoric, reason, and reality*. University of Chicago Press
- Hutchinson, S. A., Wilson, M. E., & Wilson, H. S. (1994). Benefits of participating in research interviews. *Image: The Journal of Nursing Scholarship*, 26(2), 161-166.
- Burns, E. (2010). Developing email interview practices in qualitative research. *Sociological research online*, 15(4), 1-12.
- Fritz, R. L., & Vandermause, R. (2018). Data collection via in-depth email interviewing: Lessons from the field. *Qualitative health Research*, 28(10), 1640-1649.
- Meho, L. I. (2006). E-mail interviewing in qualitative research: A methodological discussion. *Journal of the American society for information science and technology*, 57(10), 1284-1295.
- Αντωνοπούλου, Π. (2008). Αθλητισμός–Πολιτική & ΜΜΕ.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The counseling psychologist*, 35(2), 236-264.
- Holt, A. (2010). Using the telephone for narrative interviewing: a research note. *Qualitative research*, 10(1), 113-121.
- McCoyd, J. L., & Kerson, T. S. (2006). Conducting intensive interviews using email: A serendipitous comparative opportunity. *Qualitative social work*, 5(3), 389-406.
- Novick, G. (2008). Is there a bias against telephone interviews in qualitative research? *Research in nursing & health*, 31(4), 391-398.
- Sturges, J. E., & Hanrahan, K. J. (2004). Comparing telephone and face-to-face qualitative interviewing: a research note. *Qualitative research*, 4(1), 107-118.
- Carr, E.C., & Worth, A. (2001). The use of the telephone interview for research. *Journal of Research in Nursing*, 6, 511-524.
- Ρουμπέση, Α. (2009). Τα νέα βιβλία των μαθηματικών του γυμνασίου και ο τρόπος αντιμετώπισης από τους μαθητές τους, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Vrontou, O. P. (1998). *Sports-related tourism and the product repositioning of traditional mass tourism destinations: An empirical study of Greece* (Doctoral dissertation, Loughborough University).
- Bjerke, T. N. (2010). When my eyes bring pain to my soul, and vice versa: Facing preconceptions in email and face-to-face interviews. *Qualitative Health Research*, 20(12), 1717-1724.
- Papaloukas, M. (2010). The Sporting Exemption in European Case Law. *Sport Management International Journal (SMIJ)*, 6(2).
- Garbett, R., & McCormack, B. (2001). The experience of practice development: an exploratory telephone interview study. *Journal of Clinical Nursing*, 10(1), 94-102.
- Τσιώλης, Γ. (2011). Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Από την πολεμική των «παραδειγμάτων» στις συνθετικές προσεγγίσεις. *Οι κοινωνικές επιστήμες στον 21ο αιώνα: Επίμαχα θέματα και προκλήσεις*, 56-84.
- Hayes, N. (1997). *Doing qualitative analysis in psychology*. Hove, East Sussex: Psychology Press.
- Hayes, N. (Ed.). (2013). *Doing qualitative analysis in psychology*. Psychology Press.
- Mason, J. (2009). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας (8η εκδ.) (μτφρ. Ε. Δημητριάδου, επιμ. Ν. Κυριαζή) Αθήνα: Πεδίο.
- Robson, C. (2007). Η έρευνα του πραγματικού κόσμου (μτφρ. Β. Νταλάκου και Κ. Βασιλικού, επιμ. Κ. Μιχαλοπούλου). Αθήνα: Gutenberg.
- Patton, M. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* 3rd Ed: Thousand Sage: Oaks.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/news/01ab-0f84767887e4-8b1a9f4c41b2-1000--1954-1962-birth-of-uefa>
- <https://tvxs.gr/istoria/san-simera-istoria/o-anthropos-poy-allakse-gia-panta-podosfairo/>
- <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/voithitika-kemena/kanonismos-mposman>
- <https://www.contra.gr/podosfairo/i-sygklonistiki-exomologisi-toy-mposman-20-chronia-meta.7236519.html>
- <https://www.sportime.gr/extratime/agenda/kanonismos-bosman-otan-allaxe-o-chartis-ton-spor-vid/>
- <https://simerini.sigmalive.com/article/2015/12/12/upothese-mposman-e-mera-pou-allaxe-to-podosfairo/>
- <https://inthezone.gr/bosman-o-podosfairisths-pou-kerdise-thn-uefa-alla-exase-sth-zoi/>
- <https://www.cna.gr/stories/yprothesi-bosman-itan-i-imerapou-allaxe-gia-panta-to-podosfero/>
- https://www.sportfacts.gr/2020/12/blog-post_46.html
- <https://www.gazzetta.gr/football/europe/article/1212133/zan-mark-mposman-katestrepsa-ti-zoi-moy-den-parakolytho-pleon-podosfairo>
- <https://www.tanea.gr/1997/12/13/sports/thysiasa-akoma-kai-tin-oikogeneia-moy/>
- <https://www.bnsports.gr/retro-stories/articles/597062/zan-mark-bosman-26-xronia-apo-tote-pou-enas-agnostos-velgos-allakse-gia-panta-to-podosfairo>

- <https://www.gazzetta.gr/football/article/1021419/zan-mark-mposman-sto-gazzetta-gr-emeina-apentaros-ena-vima-prin-vretho-sto-dromo>
- <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3647394>
- <https://www.newsbomb.gr/sports/podosfairo/story/1162562/zan-mark-mposman-o-asimos-poy-allaxe-to-podosfairo-voithise-xiliades-katelize-na-zei-se-gkaraz>
- <https://www.tovima.gr/2008/11/25/archive/osa-efere-o-nomos-mposman/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=biy4N284blk>
- <https://www.youtube.com/watch?v=G2CCE8cmoxo>
- <https://www.theguardian.com/football/2004/jan/07/newsstory.sport7>
- <https://www.youtube.com/watch?v=eDNSTgaUOaA>
- <https://www.youtube.com/watch?v=q2wCLSzouGg>
- <https://www.youtube.com/watch?v=V0b9BtpIqbl>
- https://www.youtube.com/watch?v=Bu7l0tE_MhA
- <https://www.youtube.com/watch?v=FLhnaufxP2k>
- https://www.youtube.com/watch?v=Bu7l0tE_MhA&t=107s
- https://www.youtube.com/watch?v=_yAF21Y4Ft0
- https://www.youtube.com/watch?v=hFi3DEfl_90
- <https://www.bbc.com/sport/football/35097223>
- <https://www.bbc.com/sport/football/24333604>
- <https://www.dw.com/en/jean-marc-bosman-id-do-it-all-over-again/a-18918353>
- <https://www.independent.co.uk/sport/who-is-jeanmarc-bosman-1602219.html>
- <https://www.theguardian.com/football/2015/dec/12/jean-marc-bosman-players-rights-20-years>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%83%CE%BC%CE%AC%CE%BD
- <https://fifpro.org/en/fifpro-pioneers/jean-marc-bosman/>
- <https://katerinisport.gr/%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B1%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%AD%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%B5-%CF%87%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CF%8C/>
- <https://www.dieci10.gr/giorgo-donis-panathinaikos-blackburn-rovers-bosman/>
- <https://www.to10.gr/podosfero/1404306/klironomia-ke-katara-tou-jean-marc-bosman/>
- <https://www.to10.gr/podosfero/1277757/ypothesi-bosman-mera-pou-allaxe-podosfero/>

- <https://www.sport-fm.gr/article/78868>
- <https://www.telegraph.co.uk/sport/football/12050567/Jean-Marc-Bosman-20-years-on-He-paid-a-heavy-price-for-beating-the-system-now-he-wants-to-end-it-for-good.html>
- <https://www.theguardian.com/football/2015/dec/12/jean-marc-bosman-players-rights-20-years>
- <https://www.forbes.com/sites/bobbymcmahon/2020/12/13/25-years-since-the-bosman-ruling-and-five-of-the-best-signings/>
- <https://www.bangkokpost.com/sports/794428/20-years-on-footballer-bosman-left-penniless-despite-ruling>
- <https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3355167/20-years-ago-Jean-Marc-Bosman-took-football-won-Sportmail-tracks-man-changed-game-ever.htm>
- <https://www.dw.com/en/jean-marc-bosman-id-do-it-all-over-again/a-18918353>
- <https://www.english-online.at/news-articles/sports/jean-marc-bosman-player-who-changed-football.htm>
- <https://www.wsj.com/articles/the-jean-marc-bosman-ruling-benefited-soccers-free-agents-but-the-man-himself-is-still-struggling-1404327335>
- <https://www.gazzetta.gr/stili/to-mauro-kouti/article/665756/o-mposman-paleyeyi-me-toys-daimones-toy>
- <https://www.vice.com/en/article/9ap9ed/the-bosman-ruling-changed-soccer-but-left-its-namesake-broke>
- <https://www.wsj.com/articles/the-jean-marc-bosman-ruling-benefited-soccers-free-agents-but-the-man-himself-is-still-struggling-1404327335>
- <https://web.archive.org/web/20171001122747/http://www.101greatgoals.com/blog/jean-marc-bosman-sentenced-to-1-year-in-prison-for/>
- <https://www.gazzetta.it/Calcio/Estero/21-03-2011/bosman-sentenza-alc0l-80566569148.shtml>
- <https://www.bbc.com/sport/football/35097223>
- <https://www.forbes.com/sites/daniellerossingh/2015/12/15/cristiano-ronaldo-owes-his-millions-to-a-penniless-belgian/#45c555f33563>
- <https://www.newsbeast.gr/sports/arthro/2066091/o-xechasmenos-evergetis-tou-podosferou-pou-emine-apentaros>
- https://www.sdna.gr/podosfairo/789878_zan-mark-mposman-i-mera-poy-allaxe-podosfairo
- <https://www.documentonews.gr/article/fifa-uefa-kerdisan-tin-proti-maxi-gia-to-xrima/>
- <https://notosport.eleftheriaonline.gr/football/item/11307-20-xronia-apo-tin-apofasi-bosman-pou-allakse-gia-panta-to-podosfairo>

- <https://sports.bwin.gr/el/news/football/podosfairo-allages-paixnidi-penalti-bosman/>
- <https://www.sport24.gr/football/mposman-o-nomos-moy-egine-monopolio.8324682.html>
- <https://www.sport24.gr/football/exathliomenos-epanastatis.7920700.html>
- <https://www.beinsports.com/en-mena/football/articles/on-a-free-bosman-details-struggles-as-football>
- https://www.youtube.com/watch?v=_yAF21Y4Ft0&t=31s
- <https://footballmakeshistory.eu/jean-marc-bosman/>
- <https://nairametrics.com/2021/04/25/jean-marc-bosman-the-man-who-changed-football-forever/>
- <https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3355167/20-years-ago-Jean-Marc-Bosman-took-football-won-Sportmail-tracks-man-changed-game-ever.html>
- <https://www.skysports.com/football/news/11096/10100134/how-the-bosman-rule-changed-football-20-years-on>